

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

עידהו

דעהו
אליקן אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון מיוחד לחנוכה

משנת החסידות

מתוך שיעור תניא
שיעור פב (פרשת תולדות תשס"א)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

מעט מן האור:
כלפי ליכטיגקייט'
שפילט נישט קיין
ראלע 'אסאך'
אדער 'וויניג'
עמוד ה'

ופרצו חומות מגדלי:

הכנעת הרע והחושך ע"י נגיעתם בתוך מחנה הקדושה

א. ויאר את הלילה: מעלת נרות חנוכה שמאירות את מקומות החושך
סגולת נרות חנוכה שמאירים למקום הקליפות והחושך: למטה מעשרה טפחים, ברשות הרבים, ובימות החול | עבודת יעקב אבינו לברר דברים גשמיים ולהמשיך שם קדושה עליונה | יעקב שלימתא - שלימות התורה שיוודת גם למקום נמוך | יעקב אבינו חזר על פך שמן של חנוכה | חודש כסלו כנגד חודש סיון, מדת התפארת - עמוד התורה | מתן תורה שבחג השבועות מאיר עד לילי טבת הארוכים | סיפורי עבודת יעקב אבינו נקראים בתורה בחודש כסלו

ב. וזדים ביד עוסקי תורתך: דרך של נפילת הסט"א ע"י צד הקדושה
הקב"ה מנהיג את העולם ע"פ מהלכים נפלאים כדי לברר את החושך ולהפכו לקדושה | פי' 'קודש קדשים' - שכל הנוגע בה יוקדש | הסט"א גורמת טומאה לאור כדי שתיכלל גם היא בצד הקדושה | הרושם שמתורה הקדושה בסט"א בנגיעתה בה - פועלת בסוף התקרבות אליה | חזקיהו סבר שזמנו מסוגל לתיקון השלם | לכן רצה לקרב את האומות לה' וגילה להם סודות ואוצרות הבית המקדש | כיון שלא היה עדיין הזמן הראוי לכך נחשב לו הדבר לחטא | חיות צלמו של נבוכדנצר ע"י השם המפורש שקיבלו הבבליים מחזקיהו המלך | ביטול ע"ז בבית שני - מכה ביטול הצלם ע"י דניאל

ג. והלכו גוים לאורך: הניצחון על קליפת יון ע"י שמאירים את מקום הסט"א
קליפת יון - התנגדות חכמת הטבע והחול לחכמת התורה וקדושה | החול והטבע אמורים לשמש אל הקודש - יפיתו של יפת באהלי שם | אחר החטא נתקלקל הדבר, ועתה הם גורמים הסתר | עזותה של 'צפיר העזים' שאינה מתבטלת לצד הקדושה | 'ובאו בה פריצים וחיללוה' - עיקר התנגדות היוונים לבחי' 'קודש' של הביהמ"ק | התגברות קליפת יון - כדי שתהא לה נגיעה בקדושה, והיא תגרום אח"כ להתהפכותה | הניצחון על היוונים במה שמכניסים את אור הקדושה לתוך רשות הסט"א | חנוכה - חינוך לגאולה העתידה שיתקיים 'והלכו גוים לאורך'

א.

ויאר את הלילה: מעלת נרות חנוכה שמאירות את מקומות החושך

יעקב שלימתא - שלימות התורה שיוודת גם למקום נמוך
ודבר זה הוא ענין גדול השלימות הנמשכת מהתורה הק', שיוודת ממקום גבוה למקום נמוך, והיינו שהתורה נותנת את הכח והיכולת לירד עד למקום החושך וההסתר, ולגלות שם אלוקות, ולהפכו לאור גדול. ואדרבה היא היא שלימות מדרגת קדושת התורה, שאינה מצומצמת לעניינים שמימיים ורוחניים דוקא, אלא בכוחה גם לירד ולברר את העסקים הגשמיים העומדים למטה שיאירו גם הם באור אלוקות, עד שהחושך עצמו יתהפך להאיר באור ה'. ועל שם זה נקרא יעקב אבינו ע"ה - המכוון לעמוד התורה - יעקב שלימתא, כי אכן זהו השלימות והתפארת היוצא מהתורה הק' - שבכוחה לכלול את כל חפצי העולם ברשות הקדושה, ומלמדת איך לעבוד את השי"ת באמצעות כל הנבראים שבראם הקב"ה לכבודו.

יעקב אבינו חזר על פך שמן של חנוכה
ודבר זה משתייך במיוחד לחנוכה, שבו מאיר ביותר אור התורה, שבכוחו להאיר למרחוק עד למקומות החוץ של רשות הרבים ולמטה מעשרה טפחים. ואכן מצינו שייכות מיוחדת ליעקב אבינו לאורו של חנוכה, ע"ד שאיתא בספ"ק (מגלה עמוקות פר' וישלח ד"ה ויבן לו בית, ואתחנן אופן ס"ו; ועוד) שמה שחזר יעקב על פכים קטנים (חולין צא: ורש"י בראשית לב, כה) הוא ענין פך שמן של חנוכה, שהוא גודל האור של נרות חנוכה המאירים לחוץ ומגלים אלוקות בענייני תחתונים וגשמיים.

של יעקב אבינו היא דוקא בענין עסקו בדברים הללו, ולא במה שהיה 'יושב אוהלים', וכדחזינון שסיפרו הכתובים באריכות את עסק נישואיו עם האימהות ולידת הבנים וכו', ועסקיו עם הצאן בבית לבן ובענין המקלות וכו' עד כדי שהיה יכול גם להשתדל ולרמות את לבן בזה. ומאידך כמעט ולא סיפר הכתוב במה ששם יעקב אבינו לילות כימים ביגיעה בתורה, וכדרך שלא הזכיר הפסוק כלל ששהה י"ד שנים בבית עבר ולא שכב שם בלילה אלא ישב ועסק בתורה וכדו'. הרי שעיקר החשיבות והמעלה שנתנה התורה ליעקב אבינו היא במה שהיה ביכולתו לעסוק בעניינים גשמיים ובחפצי עולם הזה, ולהמשיך הקדושה במקומות ההם, ולהעלות גם המה לה'.

'יעקב' - י' - עקב

והדבר נרמז בשמו 'עקב' איתון י'-עקב, ואות י' רומז לדרגת חכמה עליונה כנודע (בחי' י' שבשם הו"ה הק'). וכן מרמז לעולם הבא - שנברא באות י', והאות י' יורדת עד העקב וממשיכה במקומות הנמוכים והשפלים.

פטרון הגליון - כסלו

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר שלמה יעקב ווייס הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

נרות חנוכה מאירים במקום החושך; למטה מ' טפחים, רשות הרבים, ימות החול

הנה נודע מה שהאירכו בספרים הק' לבאר את גודל מעלת יו"ט חנוכה, שסגולתו להאיר את אור הקדושה והאלוקות בכל העולם עד למקום הסט"א והקליפה, וכנרמז במה שמדליקים נרות חנוכה למטה מעשרה טפחים וגם בפתח הבית ברשות הרבים דייקא, לרמז לכך שהאור הנשגב המתגלה בימים אלו יורד ומאיר גם למקומות היורדים והנמוכים של החיצונים והקליפות השולטים ברשות הרבים. וכמו כן ימי חנוכה הינם ימות החול שמותר לעשות בהם במלאכת גשמיים וחולין, וכל זה להורות שהקדושה שבנרות הללו מתפשטת ויוצאת עד למקום החוץ, ובכוחה להאיר את החושך הגדול ששורה שם, ולהפכם שיאירו גם המה באור אלוקי, אור זיו שכינה, המאיר לארץ ולדרים עליה.

עבודת יעקב אבינו להמשיך קדושה עליונה עד למטה

והנה ענין זה של הורדת הקדושה למטה והתפשטותה לחוץ עד למקומות החושך והסט"א ולכלול אותן באור הקדושה - היא מדתו של יעקב אבינו, שמצינו בתורה שהיה כוחו ועבודתו מיוחד בענין זה, לירד למטה לעסקי עוה"ז ולהמשיך הקדושה עד לשם, ולעשות להקב"ה דירה אף בענייני תחתונים.

יעקב מעלת יעקב אבינו - עסקו בענייני עוה"ז והעלאתם לה' ולא עוד אלא שרואים שעיקר מה שהאריכה התורה בעבודתו

האור הנשגב המתגלה בימים אלו יורד ומאיר גם למקומות הירודים והנמוכים של החיצונים והקליפות השולטים ברשות הרבים. וכמו כן ימי חנוכה הינם ימות החול שמותר לעשות בהם במלאכת גשמיים וחולין, וכל זה להורות שהקדושה שבנרות הללו מתפשטת ויוצאת עד למקום החוץ, ובכוחה להאיר את החושך הגדול ששורה שם, ולהפכם שיאירו גם המה באור אלוקי

וכענין הזה היתה גם קליפת היוונים, אשר בעצם היו הם צריכים לשמש אל הקדושה כאמור, אלא שמגודל חוצפתה ורשעותה של מלכות יון עומדת היא בהתנגדות גדולה מול הקדושה, ובמקום להתבטל ולהיכנע למעלת חכמת התורה האלוקית, ולהעריך את גודל חשיבותה ורוממותה אשר אין לה חקר וסוף, הנה היא משתדלת בכל יכולתה וערפה הקשה להחשיך את אורו וקדושתו של השכל האלקי

סיפורי עבודת יעקב אבינו נקראים בתורה בחודש כסלו

וכן נודע (ע"פ דברי תיקוני זוהרה) שכל חודש כסליו משתייך לאור יו"ט חנוכה, כי ימי חנוכה מתפשטים להאיר למפרע לכל הימים הקודמים לפנייהם. ונמצא שכל החודש הלזה שייך לענין התהפכות החושך לאור והמשכת הקדושה למטה. ואכן רואים שבימים אלו קוראים בתורה בפרשיות העוסקות בעבודת יעקב אבינו בביור והארת מקומות הגשמיים ובעלותם למעלה לקדושה, כי כאמור עבודה זו מקושרת ביותר לאורו הגדול של חנוכה ההולך להאיר למקומות הרחוקים,

ולגלות הקדושה הגנוזה אף במקום החושך וההסתר. חודש כסלו כנגד מדת התפארת - עמוד התורה נודע נמי ש"ב חדשי השנה מתחלקים לשתי מערכות של ששה, ו' חדשים של ימות החורף, ולעומתם ו' חדשי הקיץ. והמה כנגד שש המידות חג"ת נה"י - לומר שבכל חודש מאיר ביותר מדה אחת משש ספירות העליונות. ונמצא שחודש כסליו - השלישי לחדשי החורף - מכוון למדת התפארת, מדתו של יעקב אבינו, עמוד התורה.

ב.

זדים ביד עוסקי תורתך: דרך של נפילת הסט"א ע"י צד הקדושה

לא יִתֵּר דבר אמר ה' (פסוק יז).

'ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח'

והטעם שאכן הראה להם חזקיהו המלך את כל זאת, הוא מפני ששבר חזקיהו שכבר באה העת והעונה של התיקון השלם, שאז יתקרב כל האומות להקב"ה, וכולם יבואו לחסות תחת כנפי השכינה. וזה כיון שבזמנו נתגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם באופן נורא ונשגב, הן ע"י הנהגת הגדול שנעשה אז - שהכה בלך ה' אלפי אלפים במחנה אשור בלילה אחד, וכולם נפלו כפגרים מתים (ראה שם יט, לה), והיה בזה קידוש ה' נורא ואיום. וכמו כן במה שנשתנה מכוון סדר הילוך החמה בריקיע (ראה שם כ, ט-יא), וכדומה, וממילא היתה אז שעת הכושר גדולה לתיקון העולם והתגלות כבוד שמים בשלימות. וכן אמרו חז"ל (סנהדרין צד). 'ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח, וסבתו גוג ומגוג', וכן אכן זמנו היה ראוי ומתוקן מאוד לביאת גואל הצדק ולתיקון השלם.

חזקיהו רצה לקרב האומות לה' בזמן תיקון השלם

ועל כן כשבאו שלוחי מלך בבל אל חזקיהו כדי לקבצו, כבר חזקיהו שהזמן מסוגל מאד לקרב אותם להש"ת ולמחנה הקדושה, וחשב שהגיעה העת שיתקיים היעוד 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד' (צפני' ג, ט), ולכן מצא לנכון להראות להם את גודל כבוד ה' והוציא להם את האוצרות הטמונים של בית המקדש, וגילה להם סודות גנוזים משמות הקדושים וכו', וכל זה עשה רק כדי לקרבה להקב"ה ולעבודתו.

כיון שלא היה עדיין הזמן הראוי לתיקון העולם - נחשב לו הדבר לחטא

אמנם למעשה לא היה אז מצב העולם ראוי לכך, ועדיין לא הגיע הזמן הראוי לשלימות התיקון כמבואר שם במג' ועל כן במקום שיתפעלו השלוחים ההם מגודל יקר ותפארת הש"ת שראו בעיניהם מכל כלי המקדש וכו' ומהסודות הנשגבים שגילה להם חזקיהו המלך, ושע"י יתקרב לעבודת ה', הנה בגודל קשי ערפם לא רק שלא נתקרבו מזה, אלא אדרבה השתמשו בכל זה רק לצורכם ולהבליהם (וכמו שיבואר), ולכן נחשב הדבר לחטא לחזקיהו, כיון שגילה אוצרות וסודות אלו קודם העת הראויה.

חיות צלמו של נבוכדנצר ע"י השם המפורש שבפיו

והדבר שבו השתמשו אנשי מלך בבל באוצרות אלו שהראם חזקיהו לצרכיהם שלא כראוי, הוא כפי מה שאיתא במדרש (הש"י ז, יד) שנבוכדנצר נתן את השם המפורש בתוך פיו של הצלם שעשה, ואת כל כוח העמדתו וקיומו קיבל הצלם מהשם שבפיו, שע"י אותו השם היה הצלם מדבר ואומר לכולם שישתחוו לו. מה עשה דניאל, עלה על ראשו בסולמות שהביאו לו, והיה אומר אליהם שרוצה לנשקו, וכשכא לנשקו הוציא את השם המפורש מפיו, ומיד נפל הצלם דומם, ולא היה יכול לעמוד עוד כיון שניטלה חיותו ממנו.

הבבליים קיבלו דבר זה ממה שהראם חזקיהו המלך

והנה הידיעה שהיתה לנבוכדנצר מלך בבל להעמיד צלם ע"י יניקה מהשם המפורש, באה ע"י מה שראו

ופועל בו כרצונו, והם מן העצות העמוקות והנעלמות של צור כל העולמים באופני גילוי אחדות הכוורא בעולם, והתגלות אלוקותו יתברך בכל הנבראים כולם, ובסדר הירור של חלקים הטובים הטמונים בתוך החושך עצמם כדי להעלותם אל הקדושה.

'חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו א-ל'

והנהגה זו היא כדרך שאמר הכתוב (איוב כ, טו) 'חיל בלע ויקיאנו, מבטנו יורישנו א-ל'. והיינו שלפעמים מתנהג הש"ת בהנהגה עליונה ונעלמה, שמניח את הסט"א להתפשט ולכנוס לתוך מחנה הקדושה, ולחטוף ולבלוע חלקי הקדושה בתוכה - 'חיל בלע', אך עומק הכוונה בזה היא, שאח"כ כאשר היא תשוב ותקיא את חיל זה שבלעה - 'ויקיאנו', אזי לא די שתוציא את מה שבלעה מקודם מחיילי הקדושה שחטפה ברשעותה, אלא שגם 'מבטנו יורישנו א-ל', כלומר שביחד עם חלקים אלו יצאו גם חלקים נוספים שהיו בלועים בבטנה ונראים כאילו הם רכוש ממש, והיו מונחים אצלה בשביה ובגלות, ולא היה דרך לשחררם ולהוציאם משם. ורק מכח מה שבלעה בתוכה חלקי קדושה חדשים אלו קבלו גם הניצוצות הישנים יכולת לצאת משם לחירות עולם.

הסט"א גורמת טומאה במקום האור כדי שתיכלל גם היא בצד הקדושה

ועד"ו הוא מה שביארנו מה שהקליפה והסט"א גורמים לפעמים חושך וטומאה בצד הקדושה, ומעלימים ומסתירים על אור אלוקותו שצריך להאיר בכל העולם, ע"י יניקתם ונגיעתם בעניינים של קודש - 'גולל אור מפני חושך'. אך התכלית מכל זה היא, שסוף כל סוף בהגיע העת הנכונה יגורם ורושם הקדושה שנדבקה בקליפה בעת שינקה מהקדושה, שתתהפך היא עצמה, ויתפשט אור אלוקותו יתברך להאיר במקומה וברשותה, ותיכלל אף היא ברשות הקדושה - 'וחושך מפני אור'.

ישנן כמה דוגמאות לכך במשך הדורות

ורואים במשך הדורות בישראל כמה דוגמאות להנהגה כזו, שמנהל הש"ת את עולמו באופן אשר בתחילה נעשה איזה פגם וטומאה ח"ו בצד הקדושה, אך לבסוף נמשכה מדבר זה עצמו התפשטות והתגלות אורו ית' בעולם (וכנ"ל שכל אלו הם דברים נעלמים ונפלאים שלמעלה מהשגת הנבראים).

חזקיהו המלך חטא בהראותו לשלוחי מלך בבל את אוצרות בית ה'

דוגמא אחת לכך, היא מה שמשופר בספר מלכים (מל"ב כ, פסוק יב ואילך) שבאו שלוחי מלך בבל אל חזקיהו המלך, ונאמר שם שהראם חזקיהו המלך את כלי הכסף והזהב שהיו לו, ואת כל אשר נמצא באוצרותיו, עד שלא היה דבר אשר לא הראם חזקיהו בביתו ובכל ממשלתו' (שם פסוק יג), ורש"י הק' פירש בזה בשם חז"ל (פדר"א פנ"ב) שהכוונה לארון הלוהויות וספר התורה' שהיו גנוזים בקודש הקדשים.

אך מבואר שם בנ"ך שהדבר נחשב לחזקיהו לחטא גדול, שלא היה לו להראות להם את כל הגנוזות האלו. וכמו שבאו אח"כ הפסוקים במה שניבא אליו ישע"י הנביא בשם ה', באמרו 'הנה ימים באים ונישא כל אשר בביתך ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה בכלה,

יש להקב"ה מהלכים נפלאים איך לברר את החושך ולהפכו לקדושה

הנה בענין זה של התהפכות החושך לאור, מה שאור האלוקות מתפשט להאיר אף במקומות של החיצונים והקליפות עד שגם המה מתכללות בחלקי הקדושה, יש להקב"ה בו הנהגות נפלאות ומהלכים עמוקים, איך שהוא יתברך פועל התהפכות וביורו הסט"א, עד שגם היא תתן חלקה לצד הקדושה, וממנה עצמה יתרבה אור וזיו השכינה הק' בארץ, וכמו שיבואר.

'גולל אור מפני חושך' - כדי שבסוף יגולל ה'חושך מפני אור'

ואחד מהמהלכים הנפלאים האלו הוא באופן של 'גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור'. כלומר, שהקב"ה גולל ומסיר את האור מלהאיר - מפני טומאת החושך, והטעם בזה הוא כדי שסוף כל סוף יסתלק החושך מפני האור, ויגורם מזה ריבוי גדול של התפשטות האור.

ביאור הדבר, שלפעמים מניח הקב"ה לקליפה ולחושך לגעת בצד הקדושה, ולניוק ממנה קצת, ואף שע"י"ז היא גורמת לה הסתר וחילול - ובוה היא מהפכת את ה'אור' ל'חושך', אך מכל מקום יש בזה הנהגה עמוקה ונסתרת למעלה, והיא, שהתכלית היוצא מזה היא, שע"י אותה הנגיעה שנגעה הסט"א בצעם הקדושה, וגרמה לה חושך ואפלה תתהפך היא עצמה בסוף לטוב, ואזי יתפשט אור הקדושה להאיר זיוה אף במקומה עד שתיכלל גם היא בחלקי הקדושה, וזה מכח מה שינקה היא מתחילה מהקדושה.

גדר 'קודש הקדשים' - שמקדשת כל הנוגע בה

ודבר זה הוא ע"פ הכלל הידוע בגדר מהות 'קודש הקדשים', שהיא מה שבכוהו לקדש את אחרים הנוגעים בו, וכדרך שנאמר לגבי המזבח ושאר כלי הקודש שבמקדש 'קדשת אותם והיו קודש קדשים כל הנוגע בהם יקדש' (שמות ל, טו). כלומר, שעצם מעלת הקדושה היא, שכל דבר שנוגע בה ונכנס לתוך רשותה מתפשטת קדושת הכלי לקדש גם את הדבר ההוא, והוא מקבל ממנה אור קדושה להיכלל גם הוא בחלק הקדושה.

רושם הקדושה שנאחזה בסט"א בנגיעתה בה - פועלת בסוף התקרבות אליה

והגם שבפשטות כוונת הכתוב לומר שבכח 'קודש הקדשים' לקדש דברים של חול והיתר שאינם לגמרי תחת ממשלת הסט"א, ואינם גורמים חילול ופגם לאור הקדושה, אך ביתר עומק מונחת בזה גם הנהגה עמוקה מהבורא עולם מסבב כל הסיבות, והיא, שגם כאשר חושך הסט"א והטומאה נוגעת בחלקי הקדושה, ובנגיעתה היא אכן גורמת חושך והסתר לאורה הגדול, והיא אף מטמאת ופוגמת אותה, מכל מקום סוף כל סוף פעלה עצם הנגיעה שנגעה הקליפה בחפצי הקדושה, שע"י"ז תקבל הקליפה בתוך עצמותה רושם מהקדושה, עד שבסוף יפעל רושם זה אצלה שתתקרב אל הקדושה ותתהפך גם היא להיות חלק ממנה.

כל זה מה מ'הנסתרות לה' אלקינו'

והנה כמובן כל עניינים אלו הם מ'הנסתרות לה' אלקינו', ומפלאי הנהגת הבריאה, איך הקב"ה מנהיג את עולמו

שלוחיו את אוצרות גנוי המלך, שהראם חזקיהו את השמות הקדושים, וע"י התגלויות אלו יכלו אח"כ לעשות צלם גדול, שהיה ענין של עבודה זרה ממש. ונמצא שמגודל מראות האלקים שראו שלוחי מלך בבל מאוצרות מלך מלכי המלכים, הנה מזה עצמו נתפקרו אח"כ והעמידו צלם של עבודה זרה. הרי שהשתמשו הם בענייני קדושה הכי גדולים וגבוהים של בית המקדש, והפכו למקור הקליפות והסט"א.

ביטול ע"ז בבית שני - מכח ביטול הצלם ע"י דניאל
אך מאידך גיסא, הנה מכח מה שנתבטל אח"כ הצלם ההוא ע"י שלקח ממנו דניאל את השם המפורש, ונפל הצלם כפגרו מת, הנה זה היה הראשית והשושן למה שביטלו אח"כ אנשי כנסת הגדולה את יצרא דעבודה זרה בתחילת ימי הבית השני (יומא ט:), כי הכח שהיה להם לביטול לגמרי את קליפת העבודה זרה בזמן ההוא, היה מיוסד על מה שהתחיל כבר להתבטל ע"י נפילת הצלם בימי נבוכדנצר ע"י דניאל.

נפילת הסט"א מכח נגיעתה בצד הקדושה

הרי מבואר מכל זה מה שאמרנו לעיל, שע"י מה שהסט"א נוגעת במחנה הקדושה, אע"פ שמתחילה היא גורמת שם חושך וטומאה, אך לבסוף נופלת היא

בעצמה על ידי זה. כי הנה הגם שבחודאי מה שהראה חזקיהו המלך לפני אומות העולם אוצרות גזונים של הקדושה וגילה לפנייהם אורות גדולים, לא היה מעשה נכון כנ"ל, ונחשב לו הדבר לחטא, כי אכן גרם הדבר שיתחזקו כוחותיהם של הקליפות וצד הטומאה בהעמדת צלם של עבו"ז כאמור. אך מכל מקום כיון שסוף כל סוף היתה לקליפה זו איזו נגיעה בעניינים של קודש, וינקה קצת מצד הקדושה, הנה למעשה נמשך מזה שלבסוף לא די שהוצרכה להחזיר את מה שנטלה ופגמה מתחילה בקודש, אלא שניתוספה לה גם מפלה עצומה בהתבטל היצר הגדול של עבו"ז לגמרי, ע"ד 'מבטנו יורישנו א-ל'.

וכאמור, הרי זו מן העצות העמוקות של בורא כל עולמים לביטול את הטומאה והקליפה, ע"י שמתחילה נותן להם מקום שייגעו קצת בקדושה, ואכן הם מביאים עליה חשכות והסתר, אך בסוף אין הדבר גורם להם אלא נפילה וביטול, ומתגלה ומתרבה כבוד שמים בעולם ברבו יתרה.

ביאור דרשת חז"ל על 'זהו סריסים בהיכל מלך בבל' - 'שנטרסה עבודה זרה בימייהם'

ובזה יובן דרשת חז"ל (סנהדרין צג:) בפסוק שניבא

ג.

והלכו גוים לאורך: הניצחון על קליפת יון ע"י שמאירים את מקום הסט"א

(דניאל ה, ח-כא), להורות על שורש קליפתה, שהיא קליפת העזות הבלתי-נכנעת של היוונים שאינם רוצים להכיר ולהעריך כראוי את מעלת הקודש.

ועל כן כשתרגמו את התורה ליוונית בימי תלמי המלך, היה חושך בעולם שלשה ימים (מגילת תענית, הובא בטור א"ח סי' תקפ"ו), והיינו שבמקום שהשכל של חול יישמש אל הקדושה ויתבטל אליה כליל, הנה גרם שכל החול חושך והסתר על חכמת הקודש. כי כאמור מגודל קליפתה והוצפתה של קליפה זו היא איננה מתבטלת ונכנעת לצד הקדושה, ואדרבה היא מעכבת את הדרך שלא יתגלה אורה הגדול והנשגב של הקדושה בעולם.

ביטול קליפת יון ע"י שתייה להם נגיעה בקדושה

והנה כדי לבטל קליפה נוראה זו של היוונים ולהפך את החול להיות חלק מה'קודש' עצמו, פעל הקב"ה כדרך האמור לעיל. והיינו שגרם הוא 'יתברך שתייה לקליפת יון נגיעה קצת בצד הקדושה, ושע"י נגיעה זו תתבטל היא בסוף ותיכלל בקדושה. ואע"פ שמתחילה גרם הדבר חושך וחילול לקדושה, אך למעשה נגרם לה מזה טובה רבה והתפשטות עצומה, וכמו שיבואר.

ובאו בה פריצים וחיללוה' - עיקר התנגדות היוונים לבחי' קודש' של ה'ביהמ"ק'

והיה זה כאשר נכנסו היוונים להיכל ה', שנאמר על זה 'ובאו בה פריצים וחיללוה' (יחזקאל ז, כב), וכלומר שהפכו את מקום ה'קודש' לחול, ואמרו חז"ל (ע"ז נב:) שהיה זה ממש להלכה ללמעשה, שביטלו ממנו את קדושת המקדש ואין מועלים בו וכו'. כי כאמור, קליפת יון בעצמותה איננה רע גמור, אלא קליפה של חול וטבע, ולכן הם לא רצו להחריב את בית המקדש, אלא ביקשו להבנים חילונית למקום הקודש הזה, והיינו שהסכימו שיהיה בית המקדש בנוי ועומד, אלא שרצו שלא יהיה באופן של 'קודש', והיינו שנתגלה בו ה'אש קודש' של בית המקדש, הנשמה של בית המקדש, המסירות נפש של 'אל א-ל שמתח גילי' השורה בבית המקדש, אלא שיהיה כמו 'טעמפיל' קר וחיצוני שבו מתפללים אל האלקים, ויהיה בנין נאה ומפואר ביופי חיצוני וכו' הכל באופן של חול, ב'שכל הקר' של החכמה החיצונית, בלא רגשי הקודש הבוקעים מפנימיות הנשמה.

התגברות קליפת יון - כדי שתייה לה בקדושה אחיזה שתגרום אח"כ להתהפכותם

עכ"פ נמצא שהיוונים נכנסו בתוך מחנה הקדושה עצמו, בתוך בית המקדש, והפכו אותו למקום של חול, והיינו

ישעיהו הנביא לחזקיהו המלך את גודל ענשו על מה שהראה לשלוחיו בבל את אוצרות ה' - 'ומבניך אשר יצאו ממך וגו' והיו סריסים בהיכל מלך בבל' (ישעיה לט, ז), ודרשו בזה בגמ' שנקראו 'סריסים' ולא 'משרתים', מפני 'שנטרסה עבודה זרה בימייהם', ולכאורה יפלא הדבר איך דרשו חז"ל הפסוק הזה לטיביות - שתבטל ע"ז בימייהם, הלא הנבואה הזאת נאמרה לפורענות לחזקיהו, לומר שמפני שהראה לאנשי בבל את כל אלו, לכן יגלו בניו לבבל ויהיו שם סריסים בהיכל המלך.

אך לפי האמור אתי שפיר, כי אכן בודאי בפשטות נאמר לו הכתוב לעונש על החטא, אך שבאו חז"ל ויגלו את עומק הכוונה בענין הגלות הזאת. והוה מה שביארו ואמרו, שאכן מכח ניקת העמים בצד הקדושה תגרם לה מזה גלות וירידה, וירדו בניו לארץ בבל להיות שם סריסים בהיכל מלך. אך באמת כל הירידה הזאת איננה אלא כדי שסוף כל סוף תצא מזה מעלה ורבותא אל מחנה הקדושה, והיא שע"ז תבוא מפלה וסירוס לעבודה זרה. ונמצא שפשטות הכתוב וגם דרשת חז"ל עולים שניהם כהוגן ביחד, שאכן היה בזה חטא המחייב גלות והסתר לצד הקדושה, וכפשטות פירוש 'זהו סריסים בהיכל מלך בבל', אך התכלית האמיתית בכל זה היא כדי שביסוף 'תסתר עבודה זרה'.

~

ועל כן כאשר הושיע הקב"ה את ישראל, וגברה יד מלכות בית חשמונאים על היוונים ונצחום, אזי התפשט האור והאיר אז השי"ת את האור הניסי של נרות החנוכה, אזי התפשט האור הזה להאיר גם במקום החיצוניים. והיינו שבמקום שנתנו הקב"ה להם מקום לנגוע קצת בענייני קדושה, ואכן ע"י נגיעתם בה גרמו לו חילול וחושך - ע"ד 'וגיל אור מפני חושך'.

אך עומק הכוונה בזה היתה, שע"י נגיעה זו שייגעו הם בקדושה - ידבק בהם רושם הקדושה, שירגשו אח"כ שייצא בלעם מפייהם. והיינו שלא זו בלבד שישבו כל הלוקי הקדושה שחטפו הם בנגיעתם בה, אלא גם עצם החול והטבע, הנראים כחלקם ורשותם העצמית, יתהפכו ג"כ להיות כחלק מהקדושה - כטעם 'וחושך מפני אור'.

הניצחון על היוונים - מכניסים את אור הקדושה לתוך רשות הסט"א

ועל כן כאשר הושיע הקב"ה את ישראל, וגברה יד מלכות בית חשמונאים על היוונים ונצחום, והאיר אז השי"ת את האור הניסי של נרות החנוכה, אזי התפשט האור הזה להאיר גם במקום החיצוניים. והיינו שבמקום שנכנסו הם בתחילה לתוך הקודש והמקדש וגרמו שם חילול והשכות, הנה לעומת זה מאירים נרות החנוכה לתוך רשות הסט"א עצמה, ואור הגנוז המתגלה בנרות הללו בוקע ויורד גם למטה מעשרה טפחים ולתוך רשות הרבים, והוא מהפך את מקום החול והקליפה, ומכניס בתוכו את קדושת המקדש ואורות החכמה העליונה ושכל אלקי.

חנוכה - חינוך לגאולה העתידה שיתקיים 'הכלכו גוים לאורך'

וענין זה של הארת הקדושה המתפשט ויוצא לחוץ ומהפך את החול לקודש, הוא הארה מגודל ההתגלות של אור מלך המשיח, שתאיר בחוץ גדול עד שיהיה 'הכלכו גוים לאורך ומלכים לנגוה זרחה' (ישעיה ס, ג), וכן נאמר (זכריה ב, טו): והוא הפטרת שבת חנוכה) 'נגלו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם', והיינו שיאיר אור השכינה הק' בתוקף רב עד שיתהפך חושך הסט"א עצמה להאיר באור הקדושה, וכל העולם הטבעי יאיר באור אלוקות בלי מסכים המבדילים. וכאמור היה הניצחון על היוונים ג"כ באופן זה, ועל כן יו"ט זה הוא חינוך והרגל לגאולה העתידה, כמו שהאירכו הספרים הק'.

ואכן כפי כמה שמתקריבים לימות המשיח מתגלה ביותר גודל מעלת וקדושת יו"ט חנוכה, שמאיר בו הארה גדולה מצמיחת הקרן לדוד, ועריכת נר לבן ישי, שיתגלה במהרה בימינו אמן.

נקודות:

והנה כדי לבטל קליפה נוראה זו של היוונים ולהפך את החול להיות חלק מה'קודש' עצמו, פעל הקב"ה כדרך האמור לעיל. והיינו שגרם הוא 'יתברך שתייה לקליפת יון נגיעה קצת בצד הקדושה, ושע"י נגיעה זו תתבטל היא בסוף ותיכלל בקדושה

ועל כן כאשר הושיע הקב"ה את ישראל, וגברה יד מלכות בית חשמונאים על היוונים ונצחום, והאיר אז השי"ת את האור הניסי של נרות החנוכה, אזי התפשט האור הזה להאיר גם במקום החיצוניים. והיינו שבמקום שנתנו הקב"ה להם מקום לנגוע קצת בענייני קדושה, ואכן ע"י נגיעתם בה גרמו לו חילול וחושך - ע"ד 'וגיל אור מפני חושך'.

אך עומק הכוונה בזה היתה, שע"י נגיעה זו שייגעו הם בקדושה - ידבק בהם רושם הקדושה, שירגשו אח"כ שייצא בלעם מפייהם. והיינו שלא זו בלבד שישבו כל הלוקי הקדושה שחטפו הם בנגיעתם בה, אלא גם עצם החול והטבע, הנראים כחלקם ורשותם העצמית, יתהפכו ג"כ להיות כחלק מהקדושה - כטעם 'וחושך מפני אור'.

והנה לעומת זה מאירים נרות החנוכה לתוך רשות הסט"א עצמה, ואור הגנוז המתגלה בנרות הללו בוקע ויורד גם למטה מעשרה טפחים ולתוך רשות הרבים, והוא מהפך את מקום החול והקליפה, ומכניס בתוכו את קדושת המקדש ואורות החכמה העליונה ושכל אלקי.

וענין זה של הארת הקדושה המתפשט ויוצא לחוץ ומהפך את החול לקודש, הוא הארה מגודל ההתגלות של אור מלך המשיח, שתאיר בחוץ גדול עד שיהיה 'הכלכו גוים לאורך ומלכים לנגוה זרחה' (ישעיה ס, ג), וכן נאמר (זכריה ב, טו): והוא הפטרת שבת חנוכה) 'נגלו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם', והיינו שיאיר אור השכינה הק' בתוקף רב עד שיתהפך חושך הסט"א עצמה להאיר באור הקדושה, וכל העולם הטבעי יאיר באור אלוקות בלי מסכים המבדילים. וכאמור היה הניצחון על היוונים ג"כ באופן זה, ועל כן יו"ט זה הוא חינוך והרגל לגאולה העתידה, כמו שהאירכו הספרים הק'.

ואכן כפי כמה שמתקריבים לימות המשיח מתגלה ביותר גודל מעלת וקדושת יו"ט חנוכה, שמאיר בו הארה גדולה מצמיחת הקרן לדוד, ועריכת נר לבן ישי, שיתגלה במהרה בימינו אמן.

א.

כח נרות חנוכה להפך את חושך הלילה ליום

אמר רב הונא, פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מודליקין בהן בשבת, אין מודליקין בהן בחנוכה וכו'. אמר רבי יודא אמר רב מתנה ואמרי לה אמר רבי יודא אמר רב, פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מודליקין בהן בשבת, מודליקין בהן בחנוכה (שבת כא-כא, א).

הנה בפשטות כאשר מעריכים את נרות שבת כנגד נרות חנוכה, נראה כי נרות שבת גדולים הם מנורות חנוכה, ואכן כך פסק רבא ואמרי, כי כאשר אדם צריך לבחור בין שתייהם, אזי 'נר ביתו (של שב"ק) עדיף' (שבת נג). ולכן מובנת ביותר שיטת רבי יודא, כי הפתילות והשמינים שאין מודליקין בהן בשבת, מודליקין בהן בחנוכה. שהרי נר שבת חמור בהרבה מנרות חנוכה, וצריכים להחמיר יותר בפתילותיו ושמיניו. ולכן יש שנגזר שלא לומר פרק 'במה מודליקין' בשבת חנוכה (א"ח סי' ע"ד פ"ג א) משום כבוד חנוכה.

והענין בזה על פי פנימיות הוא, כי ענין ליל שבת הוא בחי' 'לילה כיום יאיר' (תהלים קל"ט, י) כדאי במקובלים, והוא טעמה הפנימי של מצות הדלקת נרות שבת, אשר הם נוסדו כדי להאיר את הלילה כיום, אבל נרות חנוכה אינם כן, שהרי אין הם באים להפך את הלילה ליום, אלא עניינם הוא 'להאיר בתוך השכה', והם יורדים אל מקום החושך ומאירים בו. ולכן גם הפתילות והשמינים שאין מודליקין בהן בשבת מודליקים בהן בחנוכה, כי הם מתאימים עם הירידה למקום החושך.

ובזה נבא אל הביאור בשיטת רב הונא, אשר הוא פוסק כי שבת וחנוכה שוים הם, וגם בחנוכה אין מודליקין באותן פתילות ושמינים שאין מודליקין בהן בשבת. והוא על פי מה שאמרו בתחלת פסחים (ב) 'מאי אור, רב הונא אמר נגה' שהוא לשון של אור יום, ומסקנת הסוגיא שם (ג) היא 'דכולי עלמא אורי' אורתא הוא (הייש לילה), ולא פליגי, מר כי אתריה ומר כי אתריה, באתריה דרב הונא קרו נגה' וכו'. כי במקומו של רב הונא היו קורין ללילה בשם 'אור', והוא מפני המדרגה הגדולה שהאיר רב הונא במקומו, שזכה להפך את הלילה ליום, עד שהיה אצלו בחי' לילה כיום יאיר. ולכן בכל ענין של הארת החושך, היה רב הונא עוסק בו בהארת הלילה כיום. ולפיכך נחשבו אצל רב הונא נרות חנוכה כמו נרות השב"ק, כי הם מאירים גם כן את הלילה באור יום. ואדרבה, יש בהם מעלה יתירה, שהרי הם נכנסים ויורדים למקום החושך, ומהפכים אותו לאור.

ויש לומר כי מזה נרות חנוכה שהאירו את חושך הלילה, בא רב הונא לומר גם בענין בדיקת המזין כי הלילה נקרא 'אור'. שהרי פרשת בהעלותך את הנרות (במדבר ח, א) שנאמרה לאהרן הכהן רזומות על נרות חנוכה כמו שכתב הרמב"ן (שם), ופרשה זו נאמרה מאחר שחלשה דעתו של אהרן שלא היה בחוכמת הנשיאים (במדבר טו, ג; מוכב בריש"י שם), ואז נאמר לו כי חוכמת המשכן על ידו קיימת לעולם שהוא מודליק ומטיב את הנרות. ואם כן הרי כי עיקר מעלתה של פרשה זו נתגלתה ביום י"ג ניסן, שהוא היום ששכר לא עסקו שאר הנשיאים בחוכמת המשכן. ובאותו היום נמשך השורש לנס חנוכה כנ"ל, ולכן 'באורתא דתליסר נגהי ארביסר' בליל אור לארבעה עשר המגיע לאהרן יום זה, 'יכולים לגלות כי הלילה נקרא אור.

ב.

התאמת האור חוזר אל האור שר

דבר אל אהרן ואמרת אליו, בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וגו' וזה מעשה המנורה מקשה והב עדי ירכה עד פריחה מקשה הוא (במדבר ח, ב-ד).

הקשו המפרשים על לשון הפסוק 'בהעלותך', למה לא נאמר 'בהדלקתך'. עוד הקשו מה זאת שהכתוב ממשך עם 'מעשה המנורה', והרי לכאורה אין כאן המקום לפרש את מעשה המנורה, כי זה הוא ענין הפרשיות של בני המשכן וכליו בפרשיות תרומה תצוה וכו'.

ויבאר בהקדם מה שהארכו הספ"ק הרבה, כי כל 'אור' שהקב"ה משיפע יש בו שני חלקים, 'אור ישר' לעומת 'אור חוזר'. כי הקב"ה משיפע אור אל הנבראים ממעלה למטה, והם צריכים להחזיר זאת כלפי מעלה בעבודת ה', אשר היא בחי' ההוהת אור מלמטה למעלה. ובראשית הבריאה היה חסרון בענין זה, ולכן מיד כבריאת האור כתוב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור (בראשית א, א), אשר 'יהי אור' הוא האור הישר, ואילו 'יהי אור' הוא האור החוזר,

ולכן לא נאמר על האור 'יהי כן' כמו שכתוב בשאר דברים, כי לא היה האור החוזר מאיר כמו האור הישר.

ועל זה היתה עבודת אהרן הכהן בהדלקת נרות המנורה, שנאמר בהם 'בהעלותך' דוקא, שהיה עוסק בהמשכת האור העולה ממטה למעלה, ועבד אהרן הכהן להתאימה עם האור הישר. ולכן נאמר ויעש כן אהרן, שהיה מתקן את בחי' 'כן' שיהיה 'יהי כן' בענין האור החוזר. ולכן אמרו חז"ל (רש"י ע"פ ספרי) 'להגיד שבחו של אהרן שלא שינה', והיינו שגמרם בעבודתו שלא יהיה שינוי בין האור הישר לאור החוזר. והיה מדקדק בעת המשכת האור בנרות המנורה, שלא ימשיך מלמעלה אלא אור שהוא יכול להעלות אור חוזר כנגדו, והוא שבחו 'שלא שינה' ביניהם.

וזהו ענין מעשה המנורה שהיה 'עדי ירכה עד פריחה מקשה הוא', ופירש רש"י 'עד ירכה' - שהוא אבר גדול, עד פריחה - שהוא מעשה דק שבה, הכל מקשה'. כי כשם שיש אור ישר ואור חוזר, אשר האור ישר הוא השפעה מאת ה', והאור חוזר הוא העבודה החוזרת מצד הנבראים. כך יש לפי ערך בכל מדרגה ומדרגה שני מדרגות אלו, כי החלקים הנעלים יותר בכל מדרגה הם בחי' אור ישר, כי הם משיפים אל החלקים הנמוכים יותר. וכשם שהאור חוזר צריך להתאים את עצמו כנגד האור הישר, כך צריכים להתאים את המדרגות הקטנות ביותר עם המדרגות הנעלות. ולכן אמר הכתוב כי גם בנוף המנורה עצמה, התאימו יחדיו כל החלקים שבה קטנים כמו גדולים, והיו כולם מקשה אחת זהב טהור. והוא כלי ודוגמא לכלילות עבודת העלאת נרות המנורה, שהיתה באופן של התאמת האור חוזר אל האור ישר.

והנה במנורה היו מ"ט דברים (ו) קנים, כ"ב נביעים, י"א פתורים (טו פריחה), ומבואר בגמ' (מנחות כט) כי מן הפסוק 'עד ירכה עד פריחה' למדו את ה'פרח' התשיעי שהיה סמוך לירכה. ואי' בספ"ק כי אור נרות המנורה מורה על אור התורה, ולכן היו בה מ"ש חלקים, כנגד מ"ה קנייני התורה (אבות פ"ו מ"ו) ע"כ. [ויש לומר כי החלק האחד הנוסף במנורה על קנייני התורה, רומז על ענין אור העולה מן התפיסה על ידי קנייני התורה, ואכמ"ל]. ולפי זה נמצא כי פרח זה האחרון, הוא כנגד הקנין האחרון בקנייני התורה 'האומר דבר בשם אומרו'. ועל פי המבואר, יתבאר בס"ד ענין זה הקנין ומה שייכותו לפסוק זה.

כי לכאורה יש להתבונן בענין אמירת דבר בשם אומרו, שהרי ודאי כי הוא דבר משובח וטוב, אבל למה הרי זה נחשב כחלק מקנייני התורה. אבל הענין הוא, כי מי שלומד תורה צריך להתאים את עצמו לאור התורה בעבודת ה', כמו שנתבאר בענין האור חוזר שצריך להתאים לאור הישר, והוא ענין מה שהזכירו חז"ל (אבות פ"ג מ"ח) שלא תהיה 'חכמתו מרובה ממעשיו'. וצריך הלומד תורה להיות כל כך מותאים לדברי תורתו, עד שיתאחד ויתעצם ממש עם דברי תורתו. ומטעם זה צריכים לומר דבר בשם אומרו, להראות כי המאמר מתאחד עם בעל המאמר. ולכן נחשב דבר זה לחלק מקנייני התורה, כי האומר דבר בשם אומרו מראה שהוא מבין דבר זה שבעל המאמר צריך להתאים עם המאמר, ולכן הרי גם הוא יתאים את עצמו לאור התורה. ומשום הכי הרי זה הוא תכלית וסוף כל קנייני התורה, כאשר התורה נקנית כל כך אצל הלומד, עד שצריכים לומר דברי תורה בשמו. וזהו שייכות קנין זה בתורה עם הפסוק הנ"ל, כי בזה הפסוק נתבאר ענין ההתאמה בין האור הישר והאור החוזר, שהוא ענין התאמת המעשים של התלמיד חכם עם דברי תורתו כמבואר, וזו היתה פנימיות עבודת אהרן הכהן בהעלאת נרות המנורה.

וענין נרות חנוכה שהם נרות מצוה מורים על התאמה זו, כי 'נר' בעצם הוא ענין של אור, וכמו המנורה בבית המקדש אשר נרותיה המשיכו את אור התורה, אשר האור הזה הוא אור ישר הנשפע מלמעלה למטה. אבל הנר של חנוכה הוא בחי' 'נר מצוה' (משלי ו, כט), שהוא ענין האור החוזר בעבודת המצוות ממטה למעלה. ואכן זה גופא הוא ענין 'נר מצוה', המשכת האור ממעלה למטה באופן המתאים אל האור החוזר ממטה למעלה, המשכת אור התורה כנגד עבודת המצוות.

ג.

כמה רמזים במספר של י' פעמים 'חנוכה'

ותכס בצעניף ותתעלה ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה (בראשית לח, א).

יש לרמוז בפסוק זה על ענין חנוכה, אשר היא ענין האור שהקב"ה מאיר בעולם, והוא בחי' אור התורה. כי הנה אור זה מתחלק לשני עניינים, אור השמש המאיר ביום שהוא בחי' תורה שבכתב, ואור הנר המאיר בחשכת הלילה שהוא בחי' התורה שבעל פה כידוע. וחנוכה כללת את שניהם, כי קומה שלימה של י' פעמים 'חנוכה' הוא בגי' 'שמש' עם 'נר'. ותיבת 'חנוכה' מתחלקת כנגד שניהם, כי ידוע כי חנוכה נוט' 'חנו כ"ה', והנה י' פעמים 'חנו' הוא בגי' 'שמש', וי' פעמים 'כ"ה' הוא בגי' 'נר'. ושניהם נרמזים בפסוק זה, כי 'תמר' היא בגי' 'שמש', והיא התכסתה בצעניף' שהוא בגי' 'נר'. ושניהם ביחד הם בגי' 'תמנת', שהוא המקום אשר אליו הלך יהודה, והיא ישובה בדרך לשם.

ואיתא בספ"ק ר"ע קודש (לחשיה ליל א) כי ענין נר חנוכה הוא בחי' 'משפיל גאים עדי ארץ ומגביה שפלים עדי מרום', עיי"ש. והיינו שמורידים את אור הקדושה עד למטה מעשרה טפחים, ועל ידי זה משפילים את הסטרא אחרא עדי ארץ, ומרוממים את כל נשמות ישראל ממקומות נפילתם עדי מרום. ולכן מנין י' פעמים 'חנוכה' הנ"ל הוא בגי' 'משפיל גאים עדי ארץ', ע"כ. והוא אותו הגי' של 'מגביה שפלים עדי מרום', כי האור של נרות חנוכה מצד אחד משפיל את הרע, ומאידך הרי הוא מגביה את הטוב. והוא שכתב רש"י על 'תמנת' אשר לגבי יהודה נאמר בה 'עולה תמנתה' (לה, י) ואילו אצל שמשון נאמר 'ורד שמשון תמנתה' (שופטים יד, א), ומיישב רש"י 'בשפוע החר היתה יושבת עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן', כי אכן 'תמנת' מורה על עליה וירידה כאחד.

ובימי חנוכה מאיר אור התורה כנ"ל, ואמרו חז"ל (במדבר יג, טו) ע' פנים לתורה. והנה 'ע' פנים לתורה' הוא בגי' י' פעמים 'חנוכה' ע"כ, וזה מתחלק כחילוק 'שמש' ו'נר' הנ"ל, כי 'ע' פנים' הוא בגי' 'נר', ואילו 'לתורה' הוא בגי' 'שמש' ע"כ. והיינו כי עצם התורה היא בחי' תורה שבכתב שהיא השמש, ואילו ע' הפנים הם בחי' התורה שבעל פה המתקבלת אצל המקבלים בע' פנים, והיא בחי' הנר המאיר בחושך כנ"ל. וזה נרמז בלשון חז"ל לגבי נס חנוכה, 'בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחתומו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד' (שבת כא), כי 'להדליק' ע"כ' הוא בגי' 'פנים', ויום אחד' ע"כ' הוא בגי' 'ע', וביחד הם 'ע' פנים' בגי' 'נר'. ונמצא פך אחד שמן' ע"כ' הוא בגי' 'לתורה' שהוא 'שמש' כנ"ל.

ד.

ענין ביטול קלי' יפת באהלי שם ע"ד טהרת מקוה

יפת אלקים ליפת וישכון באהלי שם (שם ט, כז).

חז"ל (מילה ט) דרשו פסוק זה על יון, אשר לשון יוונית שהם מבני יפת, ישכון באהלי שם שהתירו לתרגם בה את התורה.

י"ל בדרך רמז כי 'פך שמן' הוא בגי' 'יפת', וזוהו נהיה 'נר חנוכה' אשר ע"ה"ל הוא בגי' 'שם', והוא שאמר הכתוב כי 'יפת' שהוא נרמז ב'פך שמן', ישכון באהלי 'שם' שנהיה ממנו 'נר חנוכה', כי על ידי זה מתקנים את הטוב שביפת. ואמר הכתוב 'באהלי' שם, כי 'אהל' הוא בגי' ל"ו, ונמצא כי 'אהלי שם' היינו ל"ו נרות חנוכה.

והנה מצות חנוכה היא המצוה התר"כ (כי יש תר"כ מצוות דאורייתא ועוד ז' דרבנן, אשר האחרונה שבהן היא חנוכה), ולכן 'מצא פך שמן' הוא בגי' תר"כ ע"כ. ועל ידי זה באה העליה לקל"ו יון, כאשר נתעלה ה'פך שמן' שבגי' 'יפת' להיות 'נר חנוכה' שבגי' 'שם' כנ"ל, והנה 'מצא פך שמן' עם 'נר חנוכה' הוא בגי' תתק"ס, שהם מנין הלוגון אשר יש בארבעים סאה שהוא שיעור מקוה טהרה, כי היו צריכים טהרה לקל"ו יון, ואכן 'כ"ה כסלו' הוא בגי' 'מקוה', שבו נתייתה טהרה זו.

וטהרת המקוה באה על ידי הביטול, כי בתוך המים מתבטלים ממה שהיו, ומתחדשים להיות בריה חדשה בטהרה. ולכן 'טביל' הוא אותיות 'בטל', כי כל הטהרה באה על ידי הביטול. ובפרט הטהרה מקל"ו יון המבטלה את השכל המטביע כנשר שלא להטביע את עצמו לדעת התורה, באה בעיקר על ידי ביטול הדעת הנרמז במי המקוה כידוע מדברי הרמב"ם (מקואות פ"א י"ב). ולכן 'פך שמן' הוא חילוף אותיות 'ביטול' בא"ת ב"ש, כי על ידי הביטול נתחלף ונטהר קלי' 'יפת' שבגי' 'פך שמן' כנ"ל. וככה ביטול זה נתייתה חוכמת המנובה בטהרה בימי חנוכה, כי 'ביטול' הוא בגי' 'מנבח', כי זה הביטול הדעת הוא פנימיות עבודת המסירות נפש של המנובח.

מעט מן

האור:

כלפי

'ליכטיגקייט'

שפילט נישט

קיינ ראלע

'אסאך' אדער

'ווייניג'

א. לא מרובכם: דער ערליכער איד ווערט נישט נתפעל פון 'ריבוי הכמות'

דער געווענליכער בליק: דער עיקר איז 'וויפיל' | דוגמא: יענער איז גרויס ווייל ער האט אסאך מענטשן | א דיקער ספר איז חשוב'ער | א פאפולערער בחור איז מער פריינטליך | דער איידעלער בליק: דער עיקר איז 'וואס ליגט דערין' | דוגמא: יענער איז גרויס ווייל ער איז תלמיד חכם | א טיפערער ספר איז חשוב'ער | איין גוטער פריינט איז מער ווי זיין פאפולער | ביי אור איז כולי עלמא מודי אז דער עיקר איז איכות | אור איז א הוראה פאר יעדע איידעלע זאך | דורכן לעבן מיט אזא סארט בליק איז מען ממשיך מדת הרחמים | מען קוקט וויפיל עס ליגט אין יעדע מצוה

ב. רבים ביד מעטים: די פילע יונים זענען געווען ביי זיי ווי 'הרבה מן חושך'

די יונים האבן גע'טענה'ט: דער עיקר איז דער גוף | מען דארף אים אויסבויען | מען דארף אים בילדן | מען דארף אים באפוץן | די חשמונאים האבן גע'טענה'ט: דער עיקר איז די נשמה | מען דארף אים אויסבויען מיט תורה | מען דארף אים באפוץן מיט תומ"צ | די יונים זענען געקומען מיט 'ריבוי' פון אסאך מענטשן, פערד און געווער | די חשמונאים האבן געהאט איין כח: דער רבוש'ע | זייער בליק איז געווען: דא שלאגט זיך אור קעגן חושך | דא איז נישט קיין נפקא מינה 'וויפיל' | זייער בליק אויף ווייניג שמן - עס איז פונקט ווי אסאך שמן | זיי האבן דאס אריינגעשיינט פאר יעדן איד לדורות | די מנורה גיבט אונז קוראזש נישט מורא צו האבן פון אלע יצר הרע'ס

ג. וקבעו שמונת ימי חנוכה: חנוכה - א כח פון א קביעות'דיגע 'התחדשות' אין עבודת ה'

דער כמות'דיגער עובד ה' | ער שאקלט זיך | ער מאכט קולות | ער גיבט ארויס אזויפיל כמות | ער איז אבער נישט טיף | אנפאנג זמן איז ער פריש | אינמיטן זמן שלאפט ער איין | דער איכות'דיגער עובד ה' | ער איז שטיל און געמיטליך | אנפאנג זמן איז ער נישט אזוי פריש | ער איז אבער טיף | אינמיטן זמן איז ער פונקט אזויווי אנפאנג זמן | דאס איז חשוב'ער למעלה | אהרן הכהן האט יעדן טאג געצינדן מיטן זעלבן התחדשות | די חשמונאים האבן נישט געוואלט קיין תירוצים | זיי האבן זיך געפרייט אז דער תמידיות האט אנגעהאלטן | נרות חנוכה גיבן אריין אין אונז אן איכות'דיגער אור | קבעום יו"ט: א יום טוב פון קביעות

א.

לא מרובכם: דער ערליכער איד ווערט נישט נתפעל פון 'ריבוי הכמות'

וואס איז דער 'ווארט' פון נס חנוכה?

כדי אויסצושמעקן דעם ענין פון חנוכה, וועט מען קודם צענעמען די 'פשטות הדברים' פונעם 'נס', און דערנאך וועט מען ארויסנעמען דערפון עטליכע לימודים אין עניני עבודת ה'. ווען מען זאל פרגען איינעם: "זאג מיר אין קורצן דער נס וואס האט פאסירט בימי חנוכה?". וועט ער ענטפערן: "עס האט פאסירט צוויי עיקר נסים, איינס - די חשמונאים האבן באזיגט די יונים שלא כדרך הטבע. צווייטנס - די מנורה האט געברענט אכט טעג שלא כדרך הטבע". און ווען מען וועט אים פרגען: "וואספארא שייכות האט איין נס מיטן צווייטן נס?", וועט ער נישט קענען ענטפערן, ווייל בפשטות האבן טאקע נישט די צוויי נסים קיין שייכות, נאר זיי זענען גראדע ביידע געשען אינעם זעלבן זמן. אבער א מענטש וואס זוכט צו לעבן אין א קלארקייט און דערגיין אין יעדע זאך דער 'ווארט' דערפון, איז זיך נישט מסתפק מיט אזעלכע תירוצים, ווייל עס איז שווער צו לעבן מיט די פנימיות פון א יום טוב, ווילאנג עס איז נישטא עפעס איין שפיץ נקודה מיט וואס מען כאפט אן דעם יום טוב. און בכלל, עס איז טאקע נישט מסתבר, אז מען האט קובע געווען א יום טוב צוליב צוויי באזונדערע סיבות און מאורעות.

פארוואס צינדט מען נרות אלס זכר פארן 'נצחון המלחמה'?

דער בית יוסף (א"ח תר"ע) פרגעט דאך די באקאנטע קושיא: "פארוואס האט מען קובע געווען אכט טעג חנוכה? די ערשטע נאכט איז דאך נישט געווען קיין נס אז עס האט געברענט?". ענטפערט דער פרי חוש (שם): "אין הכי נמי, דער ערשטער טאג איז טאקע נישט נקבע געווארן צוליב דעם 'נס המנורה' - נאר צוליב דעם 'נס המלחמה', וואס די חשמונאים האבן מנצח געווען די יונים!". אבער לכאורה איז דער תירוץ זייער דחוק, ווייל אויב אזוי, נו פארוואס האט מען מתקן געווען אז מען זאל צינדן 'נרות חנוכה'?

ישיבה, און דער וועט הייסן דער 'קלענערער ראש ישיבה'. ווייל אויף דער וועלט האט דער 'כמות' אסאך מער צו זאגן ווי דער 'איכות'.

בעסער צוויי נאנטע חברים ווי הונדערט באקאנטע

אזוי אויך כלפי דעם אנדערן בחור - וועלכער איז טאקע נישט אזוי פאפולער ביי אלע בחורים - אבער ער פארמאגט צוויי דריי חברים מיט וועמען ער איז ממש געקניפט און געבינדן, און ער באקומט פון די חברים אסאך א גרעסער תועלת, ווי די הונדערט בחורים מיט וועמען דער ערשטער בחור איז באפריינדעט, דאך וועלן מענטשן נישט זאגן, אז ער איז א 'באליכטער' בחור ביי די געזעלשאפט, ווייל אין די חיצוניות'דיגע וועלט איז די התפעלות בלויז פון 'אסאך' און נישט פון 'קוואליטעט'.

ביי ליכטיגקייט איז שוין יעדער מודה אז 'איכות' איז די זאך

מיר ווייסן דעם כלל: "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך" - אביסל 'אור' פארטרייבט אסאך 'חושך'. דאס הייסט, אז אפילו עס איז פארהאן א ריזיגער צימער' פול מיט טונקלקייט, אבער ווי נאר מען צינדט דארט אן א 'קליין ליכטל' - ווערט דער גאנצער צימער באלאכטן! די גאנצע ריזיגע טונקעלקייט ווערט אויפאיינמאל פארשוואונדן און קיינער רעדט נישטאמאל פון אים! און קיינער וועט עס נישטאמאל אנרופן א 'נס', אז דער 'ווייניג' האט זיך מתגבר געווען אויף דער 'אסאך', נאר מען קוקט עס אן ווי דער 'טבע' איז מחייב, אז א קליין אינשט פון ליכטיגקייט, זאל האבן מער חשיבות ווי טויזנט פוס פון טונקעלקייט. אבער די אמת'ע סיבה דערצו איז, ווייל 'ליכטיגקייט' איז אזא איידעלע זאך - וועלכע מען קען נישטאמאל אנטאפן מיט די הענט - וואס דארטן קוקט מען שוין מיט אן אמת'דיגן בליק דערויף! דארטן זעט מען שוין איין, אז דער עיקר איז דער 'איכות' און נישט דער 'כמות'.

די ערשטע נאכט? אויף 'נצחון' אליינס באלאנגט אז מען זאל זאגן הלל און הודאה; ווי מען זאגט טאקע ביי 'ועל הניסים': "רבת את ריבם וכו' מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים וכו'". אבער וואס האט 'נצחון' צוטון מיט 'נרות' - אין דער צייט וואס דער נס דא איז נישט געווען קיין ענין פון 'נרות'?

די התפעלות פון א געווענליכער מענטש איז בלויז פון אסאך 'כמות'

מען וועט פרובירן אביסל מסביר צו זיין דעם ענין על דרך העבודה: מיר לעבן אין א גשמיות'דיגע וועלט - וואו אלעס מעסט זיך מיט א חיצוניות'דיגן מעסטער. אין אנדערע ווערטער: מענטשן קוקן אסאך מער אויפן 'כמות' ווי אויפן 'איכות'. די הרגשים פון 'התפעלות' איז געוואנדן לויט וויפיל 'כמות' דארט איז דא! למשל: "יענער ראש ישיבה" איז זייער גרויס! פארוואס? ווייל ער האט טויזנט בחורים אין זיין ישיבה!", "יענער ספר אויף בבא קמא איז א געוואלדיגער ספר? פארוואס? ווייל עס איז א דיקער ספר מיט אסאך בלעטער!", "יענער בחור איז זייער מצליח צווישן חברים! פארוואס? ווייל ער האט אסאך חברים!".

עולם הפוך: ווער איז דער 'גרויסער' און ווער איז דער 'קליינער'?

דאס זענען בלויז דוגמאות, וועלכע שפיגעלען אפ וויאזוי דער שפראך ביי מענטשן גייט, אז אלץ ווערט אנגעקוקט און אפגעמאסטן לויטן 'כמות' - גרויס, און 'ריבוי' - אסאך, און נישט לויטן 'איכות' - טיפיקייט. ווייל כאטש וואס דער צווייטער ראש ישיבה איז א 'כליל המעלות', ער איז אסאך א גרעסערער תלמיד חכם און עובד ה', אסאך א טיפערער לערנער און אסאך א בעסערער מחנך ווי דער ערשטער ראש ישיבה, דאך וועט מען נישט אזויפיל רעדן פון אים, און מען וועט אים נישט אזוי שטארק שעצן ווי דער ערשטער ראש ישיבה וועלכער האט טויזנט בחורים אין זיין ישיבה! יענער וועט הייסן דער 'גרויסער' ראש

נקודות:

מען קען זיך פאָרשטעלן וויאזוי די מלחמה דעמאלט האט אויסגעזען - לויטן היינטיגן מציאות: למשל, אז עס זאלן קומען צוויי דריי מענטשן און ארויסגיין אין א מלחמה קעגן גאנץ רוסלאנד... אט אזוי האט עס אויסגעזען: צוויי דריי כהנים, זענען געגאנגען קעגן אזויפיל יונים!

ביי די חשמונאים איז יעדע זאך אין דער וועלט געווען אריינגעלייגט אונטער איינע פון די צוויי קאטאגאריעס: אדער איז ער 'אור' – וועלכע איז מגלה דעם אויבערשטן, אדער איז ער 'חושך' – וועלכער איז מסתיר דעם אויבערשטן. זיי האבן נישט געזען פאר זיך א בילד ווי געוויסע 'גופים' פון 'מענטשן' – שלאגן זיך ארום מיט אנדערע 'גופים', ניין! זיי האבן דא געזען ווי דער געטליכער 'אור' – שלאגט זיך קעגן די הסתרה און קליפה וועלכע רופט זיך 'חושך זה יין'! און זיי האבן געוואוסט אז דער 'חושך' מוז בהכרח פאלן פארן 'אור'! דאס ביסל 'אור' – ווי קליין ער וועט נאר זיין, וועט שטענדיג באזיגן דעם 'חושך'.

ווי איידעלער זיין קוק איז - זעט ער מער דעם 'איכות'

די הוראה פון 'אור' שטעלט זיך נישט אפ ביי דעם מציאות פון פיזישע ליכטיגקייט און טונקעלקייט, נאר דאס ווייזט אונז, אז עס איז פארהאן א העכערע וועלט וועלכע רופט זיך 'אור', וואס פון דארט אויבן קוקט מען אייננאנצן אנדערש! מען זעט דעם מציאות מיט אן אמת' בליק - יעדע זאך לויט זיין אמת' חשיבות און אויף יענעם עולם באציען זיך די אלע פסוקים (התלים לג, יג-יח): "מִשְׁמִיִּים הֵבִיט ה' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם" - דער אויבערשטער קוקט אראפ פון הימל און באטראכט אלע מענטשן מיט זיין הייליגן בליק! נו, וואס איז אזוי ספעציעל מיט זיין בליק? זאגט דער פסוק ווייטער: "אִין הַמֶּלֶךְ נוֹשֵׁעַ בְּרֵב חֵיל גְבוּר לֹא יִנָּצַל בְּרֵב כֹּחַ, שֶׁקֶר הַסּוֹס לְחִשּׁוּעָה וְגִבּוֹר חֵילוֹ לֹא יִמְלֹט" - ביי אים פארנעמט נישט קיין חשיבות נישט דער 'רב חיל' - אסאך געלט, נישט דער 'רב כח' - שטארקע כוחות הגוף, און נישט דער 'רוב חילו' - א מעכטיגער מיליטערי! א מענטש ווערט זייער נתפעל פון די אלע 'גרויסע זאכן', אבער ביים רבונו של עולם'ס בליק זענען די אלע זאכן גארנישט מיט נישט! נאר וואס דען פארנעמט א חשובער מקום ביים רבונו של עולם? זאגט דער פסוק: "הִנֵּה עֵין ה' אֵל יְרֵאָיו לְמִיִּחְלִים לְחִסְדּוֹ" - א קליין איידעלע וועלכער זיצט זיך אין א ווינקל, און ער האט אביסל ריאת שמים אין הארץ! א פשוטער איד וועלכער פארלאזט זיך נישט אויף 'כוחי ועוצם ידי' - נאר ער האַפֵּט און וואַרט אז דער אויבערשטער זאל אים העלפן בחסדו! אט אזא מענטש איז זייער

ארויפגעקוקט און חשוב ביים רבונו של עולם! אט דאס איז דער 'משמים הביט' - א הימלישער סארט בליק.

אין צדיק קען דערהאלטן א ריזיגע וועלט

די גמרא זאגט (סוכה מה): "משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה" - א צדיק קען מקיים זיין און מחיה זיין א גאנצע וועלט! און מען האט דאס געזען בחוש אין אלע דורות, אז איין 'נפש צדיק' האט געקענט איבערדרייען די גאנצע וועלט! מען האט נישט געדארפט מער ווי איין בעל שם טוב, האט זיך די גאנצע וועלט געגעבן א טויש! און אזוי אויך, אלע צדיקי אמת, זענען געווען בלויז איין מענטש, וואס ער האט אריינגעשיינט ליכטיגקייט פאר טויזנטע אידן בכל קצוי תבל! ווייל ווי נאר מען רעדט פון איידעלע זאכן, 'כוחות הנשמה' און 'אור השם' - איז שוין 'כמות' נישט אזויפיל נוגע, נאר דער עיקר איז דער 'איכות'! די התפעלות פון דעם איינעם אידל - וועלכער איז א צדיק - איז אסאך מער ווי פון די טויזנטער חסידים וועלכע שטייען ארום.

מען קען אליינס אויסשטעלן דעם בליק

יעדער מענטש האט א 'בחיירה' מיט וועלכן בליק ער זאל אנקוקן די וועלט. ער קען קוקן מיט א גשמיות'דיגע בליק: ער זעט א גרויסע עולם און ווערט נתפעל דערפון! ער זעט מעכטיגע הצלחות און ווערט נתפעל דערפון! אבער ווען ער זעט ביי

ב.

רבים ביד מעטים: די פילע יונים זענען געווען ביי זיי ווי 'הרבה מן חושך'

דעמאלט האט אויסגעזען - לויטן היינטיגן מציאות: למשל, אז עס זאלן קומען צוויי דריי מענטשן און ארויסגיין אין א מלחמה קעגן גאנץ רוסלאנד... אט אזוי האט עס אויסגעזען: צוויי דריי כהנים, זענען געגאנגען מלחמה האלטן קעגן אזויפיל יונים! אבער די חשמונאים זענען בכלל נישט נתפעל געווארן! ווייל זיי האבן געהאט אן אנדערן בליק אויף וועלט! זיי האבן אנגעקוקט די גאנצע וועלט בכלל - און די דאזיגע מלחמה בפרט - ווי 'אור' קעגן 'חושך'! דאס הייסט, יעדע זאך אין דער וועלט בכלל, איז געווען ביי זיי אריינגעלייגט אונטער איינע פון די צוויי קאטאגאריעס: אדער איז ער 'אור' - וועלכע איז מגלה דעם אויבערשטן, אדער איז ער 'חושך' - וועלכער איז מסתיר דעם אויבערשטן. און בפרטיות כלפי די מלחמה: זיי האבן נישט געזען פאר זיך א בילד ווי געוויסע 'גופים' פון 'מענטשן' - שלאגן זיך ארום מיט אנדערע 'גופים', ניין! זיי האבן דא געזען ווי דער געטליכער 'אור' - שלאגט זיך קעגן די הסתרה און קליפה וועלכע רופט זיך 'חושך זה יין'! און פון דארטן האט זיך גענומען דער מסירות נפש פון די חשמונאים, זיך צו שלאגן פאר שמירת תורה און מצוות אן קיין שום מורא, ווייל זיי האבן געוואוסט אז דער 'חושך' מוז בהכרח פאלן פארן 'אור'! דאס ביסל 'אור' - ווי קליין ער וועט נאר זיין, וועט שטענדיג באזיגן דעם 'חושך' - ווי גרויס ער זאל נאר נישט זיין! אפילו אויב דער 'חושך' ווערט געטראגן דורך מיליאנען אנהענגער, און דער אור האט בלויז פינף נאכפאלגער - וועט דער 'אור' פארטרייבן דעם גאנצן חושך!

דער עיקר נס: מען האט געקענט אריינברענגען אזא העכערע הסתכלות

וויבאלד די חשמונאים האבן געלעבט אזוי שטארק מיט א בליק פון 'אור', א בליק פון 'איכות',

איינעם עפעס א נקודה פון איידלקייט - ווערט ער נישט נתפעל. דאס איז איין זייט פון 'בחיירה'. אדער קען ער בוחר זיין צו קוקן מיט אן איידעלן בליק: ער זעט ביי יענעם אן אמת'דיגע תנועה - כאפט עס אים זיין הארץ! ער זעט א געוויסן מקום וואו עס הערשט אן ערנסטע אטמאספער פון עבודת ה' - ווערט ער נתפעל דערפון! אבער ווען ער זעט א מקום, וואו אלעס דרייט זיך ארום פאליטיק און כבוד - כאטש עס דרייען זיך דארט טויזנטער מענטשן - ווערט ער בכלל נישט נתפעל! ווייל ער לעבט אין א וועלט פון 'אור', און דארט פארנעמט נישט דער 'כמות' דער ערשטער פלאץ - נאר דער 'איכות' פארנעמט דעם ערשטן פלאץ! דערפאר, אפילו אויב דער 'איכות' איז ווייניג און אויסגעשפילט, און דער 'כמות' איז אסאך און מוצלח - וועט ער מער מחשיב זיין דאס ביסל 'איכות' ווי דעם גרויסן 'כמות'!

מדה כנגד מדה: א בליק פון 'איכות' איז מעורר 'מדת הרחמים'

דער רבונו של עולם פירט זיך מיט א מענטש 'מדה כנגד מדה'. טאמער א מענטש שטעלט אוועק זיין בליק אויף 'כמות' און 'ריבוי', וואס דאס הייסט 'חיצוניות', וועט מען אים דן זיין לויט זיין 'חיצוניות', וואס אסאך מאל איז דאס פול מיט חסרונות, אבער אויב ער זוכט 'פנימיות', און זיכער איז ער א 'פנימי' וועט מען אים דן זיין לויט זיין 'פנימיות', לויט זיין נשמה וואס דארטן איז 'ועמד כולם צדיקים'.

דעריבער, 'מדה כנגד מדה', האבן זיי טאקע ממשיך געווען פון אויבן א הנהגה פון 'משמים הביט ה'!' זיי האבן ממשיך געווען אזא מין רחמנות'דיגע 'עינא פיקחא', וועלכע ווערט נישט נתפעל פון קיין 'ריבוי' און פון קיין 'כח' - נאר פון די 'יראי המיחלים לחסדו'! און דורכדעם האבן טאקע די פאך כהנים מנצח געווען די אלע פילע יונים. און עס איז שוין ניטאמאל געווען דא קיין שום 'נס' - נאר דער פשוטער 'טבע' און סדר פונעם 'חושך' וועלכע ווערט פארשוואונדן פארן 'אור'! אודאי איז געווען א 'נס גדול', אבער דער נס איז באשטאנען פון דעם, וואס די חשמונאים האבן געהאט אזא כח, אריינצוברענגען אין דער פינסטערער וועלט, אזא סארט הסתכלות וועלכע שטאמט פון אן 'עולם שכולו אור'! אט דאס איז געווען דער עיקר נס! און דערנאך איז שוין דער 'רבים ביד מעטים' געווען א 'טבע' - ממש גענוי ווי דער טבע פון 'מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך'!

נישט געזען קיין חילוק צווישן 'אסאך און 'ווייניג אויל, 'אסאך און 'ווייניג' צייט

פונקט ווי די חשמונאים האבן געקוקט מיט א בליק פון 'איכות' כלפי דעם 'ריבוי עס' פון די יונים - אזוי האבן זיי אויך געהאט דעם בליק פון 'איכות' כלפי דעם 'מעט שמן' וועלכע האט נישט געקלעקט צו ברענען פאר לענגער ווי א טאג. אבער זיי האבן דאס אנגעצוינדן מיט א קלארן בליק: "מיר ווערן נישט נתפעל פון 'ווייניג אויל' און נישט פון 'אסאך צייט'! אט דאס ביסל קען יא ברענען אויף אכט טעג! 'ריבוי זמן' און 'מעט שמן' זאגט אונז גארנישט! מיט אונזער העכערע בליק, וועלן מיר אריינברענגען א גרויסן 'איכות' אין דעם 'מעט שמן', און דורכדעם וועט עס זיין פונקט ווי 'הרבה שמן'! דער 'מעט' וועט האבן א כח צו פארטרייבן 'הרבה מן החושך' פון אכט

די פנימיות'דיגע מלחמה: ווער איז די זאך?

די פיזישע מלחמה צווישן די יונים און די חשמונאים, האט זיך קודם אנגעהויבן פון א פנימיות'דיגע מלחמה צווישן די צוויי סארט 'הסתכלות' אויף וועלט. די יונים האבן זיך אהערגעשטעלט מיטן כח פון 'כמות', זיי האבן עוסק געווען אין 'חכמות חיצוניות' - ארויסצוהאבן וויאזוי דער חיצוניות פון דער וועלט ארבעט, זיי האבן עוסק געווען צו מאכן איבונגען, וכדומה אלע ענינים פון 'פיו הגוף' - מאכנדיג דעם גוף פארן עיקר תכלית. ווידעראום, די חשמונאים האבן געמאכט דעם עיקר פון 'איכות', זיי האבן געלערנט תורה - ארויסצוהאבן דעם רצון ה', זיי האבן עוסק געווען אין מצות און מעשים טובים, וכדומה אלע ענינים פון 'פיו הנשמה' - מאכנדיג די נשמה פארן עיקר תכלית.

דער חילוק צווישן די צוויי פענער...

ווען די מלחמה צווישן די צוויי מחנות איז געווארן א מציאות פון א פיזישע מלחמה, האבן ביידע מחנות אויפגעהויבן זייערע פענער: די יונים האבן שטאלצירט מיט זייער 'ריבוי עס' - האבנדיג אין זייער מיליטערי הונדערטע טויזנטע סאלדאטן! זיי האבן שטאלצירט מיט זייערע 'רב כח' - האבנדיג אין זייער באזיץ די מעכטיגסטע געווער און שטארקסטע פערד און עלעפאנטן! פון די צווייטן זייט, האבן די חשמונאים אויפגעהויבן זייער פאן פון מי קמכה פאלם ה', און זיי האבן שטאלצירט מיט זייער 'מיחלים לחסדו'! מיר האבן נישט קיין סאלדאטן, מיר האבן נישט קיין געווער און מיר האבן נישט קיין פערד, אבער מיר האבן דעם רבונו של עולם! נישט קיין פערד, אבער מיר האבן דעם רבונו של עולם! נישט קיין פערד, אבער מיר האבן דעם רבונו של עולם! נישט קיין פערד, אבער מיר האבן דעם רבונו של עולם!

זיי האבן זיך נישט דערשראקן פון אסאך גוים מען קען זיך פאָרשטעלן וויאזוי די מלחמה

טעג! ווייל אין דער וועלט פון 'אור', איז דער 'מעט' פונקט ווי 'רב'! און אזוי איז טאקע געשען, אז דורך זייער בליק פון 'איכות', האבן זיי ממשיך געווען פון אויבן אזא סארט 'ראיה העליונה', ווי 'אסאך' און 'ווייניג' שפילט נישט קיין ראלע, און אויטאמאטיש האט עס טאקע געברענט פאר אכט טעג.

אלעס איז געקומען בזכות המנורה

די איינציגסטע מצוה מן התורה אנצוצינדן א לעכט איז די 'מנורה'. און אט די מצוה איז דער 'מקור' פון וואו עס ווערט נמשך אויף דער וועלט דער גאנצער ענין פון 'אור'. און וויבאלד די חשמונאים האבן יעדן טאג אנגעצינדן די מנורה, און בפרט אז שפעטער האבן זיי אזוי שטארק מהדר געווען אין דער מצוה מיט 'מסירות נפש' (הגם דער מסירת נפש האט זיך ערשט ארויסגעשטעלט נאכן נצחון המלחמה, האבן זיי אבער שוין געהאט דעם געפיל דערצו פון פריער) - אין דעם זכות האבן זיי באקומען במתנה אט די איידעלע בליק, אנצוקוקן די וועלט מיט א הסתכלות פון 'אור'.

די חנוכה לעכט דערלייכטן אונזערע אויגן מיט א העכערן קוק

נישט בלויז די חשמונאים אליינס האבן זוכה געווען צו א בליק פון אור, נאר זיי האבן ממשיך געווען פאר גאנץ כלל ישראל עד היום הזה, א מצוה פון 'הדלקת נר חנוכה' - וועלכע איז מוסגל אריינצוברענגען אין יעדן איד אט דעם העכערן קוק! דער נר חנוכה גיבט אונז א 'ראיה' צו זען די

'איכות' און 'אור' פון יעדע זאך, און נישט קוקן בלויז אויפן 'כמות'. דערפאר זעט מען טאקע, אז דער גאנצער מצוה פון 'נר חנוכה' דרייט זיך ארום 'ראיה'; ווי מען זאגט: "זאין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד". און בכלל, דער גאנצער ענין פון א 'נר' - צינדט מען דאך נאר אָן, כדי מען זאל קענען 'זען'. דאס אלעס ווייזט, אז דורך די הייליגע 'נרות חנוכה' עפנט זיך די אויגן און מען הייבט אָן זען מיט א 'ראיה עליונה' - וועלכע ווערט נישט נתפעל פונעם 'ריבוי הכמות', נאר קוקט אויפן פנימיות און אור פון יעדע זאך.

דער 'ווארט' פון חנוכה: נישט זען עפעס אנדערש ווי 'אור' קעגן 'חושך'

חנוכה באשטייט טאקע פון צוויי באזונדערע נסים - 'נצחון' און 'מנורה', אבער דער 'ווארט' פון חנוכה איז איין 'ווארט': אנקוקן און אוועקשטעלן די גאנצע וועלט אלס מציאות פון 'אור' קעגן 'חושך'. און לויט ווי דער פרי חדש זאגט, ווערט עס טאקע איינגעטיילט צווישן די אכט טעג: דער ערשטער טאג חנוכה איז א זכר פארן 'נצחון המלחמה' - וואס דעמאלט האט מען מיט מסירות נפש דורכגעבראכן דעם מושג פון 'כמות'! זיי זענען נישט נתפעל געווארן פון די פילע יונים, נאר געוואוסט אז דאס איז אלעס בלויז 'חושך', און וועט בטל ווערן פארן גרויסן אור! דעמאלט האט מען באוויזן מיטן גרעסטן מאס שטארקייט אז 'מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך'! און דאס איז געווען דער 'תחלה'.

ג.

קבעו שמונת ימי חנוכה: חנוכה - א כח פון א קביעות'דיגע 'התחדשות' אין עבודת ה'

אין עבודה איז אויך פארהאן 'איכות' און 'כמות'

ביז אהרן האבן מיר גערעדט פון 'איכות' - פון רוחניות, קעגן 'כמות' - פון גשמיות. אבער אינ'אמת'ן, אין עבודת ה' אליינס, איז פארהאן אן ענין פון 'כמות' און 'איכות'. און נישט בלויז אין דער פשוט'ער הבנה, אז 'מעשים' זענען 'כמות', און 'כונת הלב' איז 'איכות' - נאר אפילו אין 'כונת הלב' אליינס, איז פארהאן א 'פרשת דרכים', וואו עס ווערן צוטיילט צוויי סארטן עובדי ה': איינער איז מער אן עובד אין 'כמות', און דער צווייטער איז מער אן עובד אין 'איכות'. כדי דאס מסביר צו זיין, וועט מען אריינגיין אין נאך א נקודה פון דער עבודה פון מנורה.

דער חילוק צווישן די נשיאים און אהרן

יעדן טאג פון חנוכה ליינט מען פון די 'חנוכת הנשיאים' - די קרבנות וואס די נשיאים האבן געברענגט ביים באנייען דעם משכן, און 'זאת חנוכה' ענדיגט מען די אלע קרבנות, און מען ליינט אויך (במדבר ה, ב): **הַהֶעֱלַתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה יְאִירוּ שְׁבַעַת יְמֵרוֹת**. וואס לויט ווי דער רמב"ן זאגט דארט, איז מרומז דא דער ענין פון 'נרות חנוכה'. נו אויב אזוי, קען מען זיך מתבונן זיין דערין און ארויסנעמען דערפון א הוראה אויף דעם ענין פון חנוכה.

וואס איז די מעלה פון 'אמצעי'?

רש"י זאגט (שם): **"כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמרו לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם שאהא מדליק ומטיב את הנרות"** - דער אויבערשטער האט געזאגט פאר אהרן, אז דיין עבודה פון 'הדלקת המנורה' איז נאך גרעסער ווי די עבודה פון די נשיאים. דארף מען פארשטיין דעם ענין דערפון. אויך דארף מען

פון דעם גאנצן נס חנוכה. און מען מאכט א זכר דערצו דוקא מיט 'נרות', ווייל נאר א דאנק די 'נרות המנורה', האבן זיי געהאט אט דעם מנורה'דיגן בליק. ווידעראום, די איבריגע טעג קומען אלס זכר פארן 'נס המנורה' - וועלכע איז א המשך פונעם ערשטן נס פון 'נצחון', ווייל אויב 'מעט' איז פונקט ווי 'הרבה', נו, דארף מען דאך נישט האבן קיין סאך אויל צו ברענען אכט טעג, נאר ווייניג אויל קען אויך ברענען ווילאנג עס פעלט זיך אויס.

לא לפחד כלל: דו ביסט אסאך שטערקער ווי אלע נסיונות הדור!

בנוגע לעבודת ה': עס טוט זיך היינט אויף דער וועלט א 'מבול' פון 'רע', אזויפיל יצר הרע'ס און אזויפיל נסיונות, אזויפיל חושך און אזויפיל הסתרה, און מען קען נעבעך אזוי שנעל און לייכט דורכפאלן. און אסאך מאל ווערט א בחור דערשראקן און ער טראכט צו זיך: "וויאזוי וועל איך קענען דורכגיין א ריכטיג הייליג לעבן פון זיבעציג יאר - אין אזא שווערע און טונקעלע וועלט?!" אבער חנוכה שיינט אריין א מורא'דיגן אור, און עס זאגט פארן בחור: "ווער נישט אזוי איבערגענומען! האב נישט אזוי מורא פונעם 'מצב'! ווייל דאס איז אלעס 'חושך', און דו, מיט דיין ליכטיגקייט פון עבודת ה' - וועסטו דאס אלעס אוועק טרייבן פון דיר אין איין מינוט! שעפ זיך יעצט אָן מיטן הימלישן קוק פון 'משמים הביט ה'' - וועלן זיי קיינמאל נישט קענען פארטונקלען דיין ליכטל!".

ערשטן עובד ה'. נאר 'בכמות' זעט אויס, ווי כאילו דער ערשטער איז א גרעסערער עובד ה'.

מיט דער צייט קומט ארויס זיין ברען אין 'קביעות'

כאטש וואס פון אויבנאויף זעט אויס, ווי דער קאכעדיגער עובד ה' איז גרעסער - ווען מען קוקט זיך אבער צו דורכאויס א לענגערע צייט צו ביידע עובדים, זעט מען צום סוף א דער צווייטער עובד ה' - וועלכער איז מער א 'פנימי' - גיבט אויך ארויס א גאר שטארקן ברען און התלהבות, נישט דורך 'תנועות' און 'קולות', נאר דורך 'עקשנות' און 'התמדה' - נישט נאכצולאזן קיינמאל פון זיין עבודה; זיין קאָך אין עבודת ה', דרוקט זיך אויס אין זיין 'פעסטקייט' - וואס ער וועט זיין 'קביעא וקיימא' אין אלערליי זמנים און מצבים!

חנוכת הנשיאים איז די פרישקייט פון א נייע זאך

ביים חנוכת המשכן האבן אלע נשיאים געברענגט קרבנות צו באנייען דעם משכן. און נישט סתם קרבנות - נאר 'חידושים' פון קרבנות, וועלכע זענען נישט 'נוהג לדורות'. דאס הייסט, אז די נשיאים זענען געווארן אזוי צוקאכט פון דעם נייעם 'קדושת המקדש' - אז די שכינה קומט אראפ רוען 'בתחתונים'! זיי זענען אזוי נתפעל געווארן דערפון, אז זיי האבן זיי דאס מתחן געווען מיטן גאנצן 'התלהבות דקדושה', און געברענגט געוואלדיגע הוייע קרבנות.

אהרן'ס עבודה: זיין יעדן טאג ני!

"חלשה דעתו של אהרן שלא היה עמהם בחנוכה". אהרן הכהן האט נישט מיטגעהאלטן מיט דער עבודה פון די נשיאים, ווייל דאס איז נישט געווען געאייגנט פאר זיין 'תכונת הנפש', ער איז געווען

נקודות:

אסאך מאל ווערט א בחור דערשראקן און ער טראכט צו זיך: "וויאזוי וועל איך קענען דורכגיין א ריכטיג הייליג לעבן פון זיבעציג יאר - אין אזא שווערע און טונקעלע וועלט?!" אבער חנוכה שיינט אריין א מורא'דיגן אור וואס זאגט פארן בחור: "ווער נישט אזוי איבערגענומען! האב נישט אזוי מורא פונעם 'מצב'! ווייל דאס איז אלעס 'חושך', און דו, מיט דיין ליכטיגקייט פון עבודת ה' - וועסטו דאס אלעס אוועק טרייבן פון דיר אין איין מינוט! דער יום טוב חנוכה ברענגט אריין דעם כח פון 'קביעות', אז מען זאל דינען דעם רבונו של עולם אינעם געווענליכן רוטין פון יעדן טאג מיט א פרישקייט - אָן קיין שום תירוץ און ביטולים, וואס דאס איז דער ריכטיגער 'איכות' אין עבודת ה'

<< המשך בעמוד הבא

אן איכות'דיגער און פנימיות'דיגער עובד ה', און ער וועט זיך נישט גיין צוקאכן יעצט, בלויז ווייל יעצט איז די התחלה! ער קען נישט צושטעלן א ברען ביי א נייע זאך, און מארגן וועט ער דאס נאכלאזן! אבער אהרן האט געהאט 'חלישות הדעת', טראכטנדיג אז זייער דרך עבודה איז חשוב'ער ווי זיינס. אויף דעם האט אים דער רבנו של עולם געזאגט: "שלך גדולה משלהם", ניין! האב נישט קיין חלישות הדעת! דיין עבודה פון 'איכות' איז גרעסער ווי זייער עבודה פון 'כמות'! און דערפאר וועל איך דיר געבן אן אנדערער סארט 'חינוך הבית', "שאתה מדליק ומטיב את הנרות" - דו וועסט יעדן טאג אנצינדן די מנורה מיט א 'התחדשות תמידית'! און דאס האט טאקע אהרן הכהן געטון; ווי רש"י זאגט: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" - אהרן האט קיינמאל נישט משנה געווען אין זיין עבודה, נאר ער האט עס אלעמאל געטון אויפן זעלבן אופן! עס האט זיך נישט דערקענט א גרעסערן ברען ביים ערשטן טאג, ווי שפעטער! און דערפאר האט מען אים געגעבן דוקא די עבודה פון דער 'מנורה', וועלכע איז א בחינה פונעם 'אור הגנוז', וואס דאס איז א טיפער און באהאלטענער אור וועלכער ליגט טיף איינגעראבן אין דער אידישער נשמה.

די חשמונאים האבן נישט געוואלט פארפעלן אפילו איין טאג

דער כח פון 'תמידות', האט אהרן הכהן איבערגעגעבן פאר זיינע דורות ווייטער. און דאס האט זיך ארויסגעשטעלט גאר שטארק ביי די חשמונאים, וואס זיי האבן נישט געוואלט מוותר זיין קיין איין טאג פון צינדן די מנורה. עס איז געווען דעמאלט גענוג יתירים זיך מקיל צו זיין פון צינדן די מנורה; ווי די ספרים ברענגן פארשידענע ענינים דערויף; ווי דאס וואס עס איז געווען 'באו פריצים וחללוה' - אז די גוים האבן געהאט מחלל געווען דעם מקום המקדש, אדער דאס וואס דער מזבח איז סיינוי געווען צובראכן. ממילא, טאמער וואלטן די חשמונאים נישט געווען אזעלכע 'עקשנים' און 'תמידיים', וואלטן זיי געהאט אלע רעכטן מוותר צו זיין אויף דער הדלקת המנורה - ביז מען וועט צוריק אוועקשטעלן דעם גאנצן קדושת המקדש און אנהייבן נאכאמאל די גאנצע עבודה. אבער זיי האבן געזאגט: "ניין, יעדן טאג דארף מען אנצינדן די מנורה! עס איז נישטא קיין תירוצים! הדלקת המנורה איז אן 'עבודה תמידית'! איי, עס איז נישטא קיין אויל! איז לאמיר גיין זוכן! אפשר איז יא דא ערגעץ שמן הקדוש?". נו, אז מען האט שוין ענדליך געטראפן דעם 'פך שמן', האט זיך נאכאמאל אנגעהויבן די תירוצים: "וואס האט מען דערפון? מיר האבן דאך סיינוי נישט גענוג שמן? וואס וועט זיין מארגן?". און לויט איין גירסא איז נישטאמאל געווען גענוג אויל פאר איין נאכט - וואס אין אזא פאל קען זיין, אז מען איז בכלל נישט יוצא די מצוה פון הדלקת המנורה. אבער זיי האבן געזאגט: "ניין, לאמיר אנצינדן וואס מיר האבן, און אפשר וועט מען אינצווישן באקומען נאך שמן!". האט דער אויבערשטער זיי געהאלפן בדרך נס, אז עס האט געברענט יעדן טאג ביז עס איז אנגעקומען 'שמן שהור', כדי דער 'תמידיות' זאל טאקע נישט בטל ווערן!

די שמחה פון כלל ישראל: מען האט נישט צושטערט דעם 'קביעות'

דער עיקר נקודה פונעם 'נס חנוכה' איז געווען דער 'קביעות'. די גרויסע שמחה פון די חשמונאים איז געווען, אז מען האט נישט געדארפט מוותר זיין קיין איין טאג אויף דער 'הדלקת המנורה'. און דאס גופא האט טאקע געברענגט דעם נס, אז וויבאלד זיי זענען געווען אזעלכע מענטשן וועלכע האבן געזוכט, אז דער קביעות זאל נישט בטל ווערן קיין איין טאג, האט זיי דער אויבערשטער געהאלפן מיט א 'נס חנוכה', אז עס האט טאקע נישט בטל ווערן; און דארט איז ארויסגעקומען דער כח פון אהרן הכהן, וואס דער אויבערשטער האט אים געזאגט: "שלך קיימת לעולם" - דיין 'חינוך הבית' איז א דבר של קיימא! דאס איז א פעסטע זאך וואס איז קביעה וקיימא און עס וועט קיינמאל נישט נתבטל ווערן.

דער בחור וואס האלט זיך פריש - איז א 'חנוכה בחור'

אלע ימים טובים זענען אדער אנפאנג זמן אדער סוף זמן, בלויז חנוכה איז א יום טוב אינמיטן א ווינטער. ווייל דאס איז דער כח פון 'אור המנורה' - אריינצוברענגן א ליכטיגקייט אינעם געווענליכן רוטין. און דערפאר איז - דוקא ביי דער מנורה - מרומז דער ענין פון 'אמצעי משובח', צו ווייזן דער ענין פון 'תמידות'. ווייל צו זיין אויפגעפרישט ביים אנפאנג זמן, אדער ביים סוף זמן - איז א זעלבסט פארשטענדליכע זאך, דעמאלט איז דאך דער סעזאן דערפאר. אבער צו זיין פריש אינמיטן זמן - דאס איז שוין א חידוש פון א זיפערן 'אור החנוכה'! און דער בחור וועלכער איז טאקע פריש אויך אינמיטן זמן, יעדן טאג איז ביי אים פונקט ווי א 'התחלת התורה' און א 'סוף זמן', איז א סימן אז ער האט שייכות מיט דעם פנימיות'דיגן התחדשות פון אהרן הכהן פון 'שלך קיימת לעולם'! דערפאר זאגט די גמרא (שבת כא): "קבעום ועשאום ימים טובים" - מען האט געמאכט א יום טוב פון 'קביעות'! דער יום טוב חנוכה ברענגט אריין דעם כח פון 'קביעות' אין כלל ישראל, אז מען זאל דינען דעם רבנו של עולם יעדן טאג מיט א פרישקייט - אן קיין שום תירוצים און ביטולים, וואס דאס איז דער ריכטיגער 'איכות' אין עבודת ה'.

(אבל כבדי שדעו בויען שיש בורא בעולם, לא איכפת לי מעצמי ומילדי ומכל משפחתי וכל החסידים: 1). ולכן עבור אותו רופא הכניס את עצמו בסכנה זו, כדי להבטיח לו ישועה.

הרה"ק מצאנו היה סובל מנעוריו מפצעים ומכות על רגליו הק', ולכן היו רגליו חבושות תמיד ב'באנדאזשין' (תחבושות). והנה אחת מן העבודות שהיה הרה"ק מצאנו מרבה בהם מאד, היתה עבודת הטבילה במקוה, שהיה יכול ללכת ביום אחד פעמים רבות לביית הטבילה. ובכל פעם שהיה הולך לטבול, היה צריך להוריד את ה'באנדאזשין' מעל רגליו, והוא היה קורע אותם כבת אחת בלי לחוש על היסורים הקשים שהדבר גרם לו, בכדי לסגף את עצמו. ואכן בניו הק' הרה"ק משינאווא ז"ע והרה"ק גאראליץ ז"ע כותבים בהקדמה לספרו הק', כי אביהם היה רגיל לסגף את עצמו 'באש ובמים', והרי הם לא היו מגויזמים כלל, ואכן היה ממש רגיל בסינופים אלו. והיה כ"ק רבינו ז"ע רגיל לומר, כי מתי שלא האירו השמות הק' בפני הרה"ק מצאנו, היה מיד הולך אל המקוה.

הרה"ק בעל 'צמח צדיק' מוויזניץ ז"ע היה חתנו של הרה"ק מרוזין ז"ע, וכאשר יצא הרה"ק מצאנו במחלוקת על בניו הק' של הרה"ק מרוזין, לא התערב ה'צמח צדיק' בכלל לטובת גיסיו, ואדרבה החזיק בידיות גדולה עם הרה"ק מצאנו, וגם הרה"ק מצאנו היה ממכרו מאד. פעם אחת שאלה הרבנות מוויזניץ את בעלה הק', למה אינו מתערב לחזק את ידי גיסיו הק', ואדרבה הוא עוד מתנהג בבידיות רבה עם הרה"ק מצאנו שיצא חוצץ כל כך נגדם. ענה לה ה'צמח צדיק' במעשה שהיה פעם אצל אביה הרה"ק מרוזין, כי הנה אצל הרה"ק מרוזין הגיעו תמיד אורחים חשובים מצדיקי הדור לחסות בצלו, והיו גבאים ממונים שהיו נקראים 'מקורבים', והם היו אנשים חשובים ובעלי דעת, ותפקידם היה לסדר את המקומות אצל השולחן וכדו', והרה"ק מרוזין היה סומך עליהם ביותר, שיעשו מלאכתם נאמנה וישיבו את כולם לפי כבודם הראוי. ובדרך כלל היה הסדר, אשר בני הרה"ק מרוזין ישבו בראש השולחן, ואח"כ הושבו את כל המכובדים. פעם אחת הגיעו לרוזין הרבה אנשים חשובים וביניהם היה הרה"ק מצאנו ועוד, ואם היו מושיבים את הבנים הק' בראש השולחן כמו בכל שבוע היה יוצא כי הרבה מכובדים ישבו מאד רחוק. סידרו ה'מקורבים' שהבנים לא יגיעו אל השולחן בכלל, וכך יצא מקום עבור כל המכובדים. המשיך ה'צמח צדיק' ואמר: 'איך האב נישט געוואלט מוותר זיין אויפ'ן טיש, בין איך געשטאנען אונטער דעם שווער' (אני לא רציני לומר על זה ה'טיש', ולכן עמתי מאחורי חתני הק'). ובאותה שעה שמע איך הרה"ק מרוזין פנה אל הרה"ק מצאנו שישב לידו, וביקש ממנו כי הוא יפסוק את ההלכה על איזה דבר, ואמר לו כהאי לישנא: 'צאנוער רב, איר זענט דאך פון בית דין של מעלה, בן איך אייך... (הרב מצאנו, הרי הינכם מן הבייד של מעלה, ובכן אבקש ממכם...)' סיים ה'צמח צדיק' ואמר: 'איך האב אליין געהערט פון שווער אז דער צאנוער רב איז פון בייד של מעלה, קען איך גאר נישט זאגן' (הרי בעצמי שמעתי מחותני הק' כי הרה"ק מצאנו הוא מן הבייד של מעלה, ולכן אינו יכול לומר מאומה).

הרה"ק מצאנו ז"ע היה עורך את ימי החנוכה בעסק גדול, ובכלל היה עסק מיוחד בצאנו מכל הימים טובים אשר בימות החול, כמו ימי הפורים וכדו'. וכנראה טעם הדבר הוא מפני גדול חביבות מצות הצדקה אצל הרה"ק מצאנו, ובימי המועדים שבימות החול יכולים להתעסק בגביית כספי צדקה וחלוקתם. ואכן באותם המועדים היה הרה"ק מצאנו מחלק צדקה לרוב, ממש בלי שיעור.

להגבאי ר' רפאל ע"ה מספר בספרו 'דרכי חיים' על הסדר בימי חנוכה אצל הרה"ק מצאנו, שהיה עובד במשך כל שמונת ימי חנוכה ממש, כמעט כל ה'מעט לעת' ברציפות. וגם אלו שהשתתפו עמו כמעט ולא ראו שינה בעיניהם, כי כל יום אחר התפילה ואמירת ההלל בהתלהבות גדולה, המשך תיכף לעריכת השולחן, ומשם לתפלת מנחה ונרות חנוכה וכו', וכך היה יום אחר יום בלי הפסק.

באחת מן השנים הרליק הרה"ק מצאנו את הנרות מיד בזמן צאת הכוכבים, ותיכף אחר ההדלקה התחיל לשאול כל זמן קצר את הנוכחים אם כבר עברה מחצית השעה. ברגע שענו לו כי אכן כבר עברה מחצית השעה, כיבה הרה"ק מצאנו את הנרות, והלך למשכן את המנורה עבור סכום כסף גדול. כי היה לו איזה ענין נחוץ של צדקה, ולכן חיכה לרגע הראשון שיהיה אפשר כבר לכבות את הנרות ולמשכן את המנורה, ומיד מסר את כל הכסף לצדקה.

הרה"ק מצאנו היה נוהג לערוך את שולחנו הטהור בכל יום יום, והיה אוכל את סעודותיו יחד עם הציבור. ובפשוטות היה אחד מן הטעמים לזה, כי היו כמה יהודים שהתפרנסו מן הדבר, וגם היו סתם 'ארחי פרחי' או עניים מבני העיר, שלא היה להם מה לאכול, והיו באים ואוכלים על שולחנו של הרה"ק מצאנו.

פעם הגיע רופא יהודי מוויזניץ אל הרה"ק מצאנו, ותינה לפניו את צרתו שלא זכה להיפקד בוש"ק, וביקש כי הרבי יברך אותו, הבטיח לו הרה"ק מצאנו כי בקרוב יושע בכך. ואכן כעבור תקופת זמן נתקבל טעלעגראם בצאנו מאותו הרופא, להודיע להרה"ק מצאנו על לידת בנו, והודו לו על ברכתו. והנה אחד מן החסידים שהיה בצאנו, היה גם כן מזכיר את עצמו במשך כמה שנים אצל הרה"ק מצאנו להיוושע בוש"ק, וכסדר היה מפציר בו שיבטיח לו ישועה, ועדיין לא נושע. ובראותו שה'דאקטער' מוויזניץ נושע ע"י הבטחת הרה"ק מצאנו, נכנס החסיד אליו, ושען ואמר: 'וכי אני גרוע יותר מה הרופא האפקורוס הפושע ישראל מוויזניץ? וכי הוא ראוי להיוושע, מפני שהוא פושע ישראל, ואני איני ראוי לישועה?!' ענה לו הרה"ק מצאנו: 'הער מ'ך אויס! אז מזאגט צו א איר א ישועה, שטעלט מען זיך איין, זיך, מיט די קינדער, מיט די משפחה, מיט אן עסק חסידים' (הסכת ישע' לי: כאשר מבטיחים ישועה להודי, מעמידים אנו בזה בסכנה את עצמו, את צאצאיו, ואת כל המשפחה, וכל החסידים), ואז התלהב הרה"ק מצאנו והתחיל להכות ברגלו על הארץ, וצעק בהתלהבות: 'אבער אז מזאל וויסן אין וויזניץ אז ס'איז דא א באשעפער אויף די וועלט, האב איך אין די ערד, מ'ך, מיט די קינדער, מיט די משפחה, מיט אלע חסידים!'